

ANNA SUNDBERG

Frankrikes säkerhetspolitik och militära förmåga

Foto: AFP/Scanpix, Raigo Pajula, French military tanks and vehicles, part of a NATO mission, are unloaded on March 29, 2017 at Tapa military base.

Innehållsförteckning

Frankrikes säkerhetspolitik och militära förmåga	1
1 Inledning	3
2 Säkerhets- och försvarspolitisk inriktning	4
2.1 Hot och utmaningar	4
2.1.1 Terrorism det främsta hotet mot Frankrike	4
2.1.2 Ryssland och säkerheten i svenskt närområde	5
2.1.3 Vägen framåt i relationen med Ryssland	7
2.2 Partners och arenor	9
2.2.1 Europeiska partners	9
2.2.2 Europeiska visioner	10
2.2.3 Strategisk autonomi	12
2.2.4 USA och Nato	12
2.3 Militärutgifter	13
3 Militära styrkor	17
3.1 Armén	18
3.2 Marinen	20
3.3 Flygvapnet	21
3.4 Personalförsörjning	22
3.5 Materielförsörjning	23
3.6 Frankrikes bidrag till NATO:s försvar i närområdet	25
4 Slutsatser	31
4.1 Säkerhets- och försvarspolitiska prioriteringar	31
4.2 Militär förmåga	32
5 Källförteckning	35
5.1 Skriftliga källor	35
5.2 Muntliga källor	40

1 Inledning

Frankrike fortsätter att se sig som en europeisk militär stormakt med global räckvidd. Franska företrädare framhåller gärna att Frankrike efter Storbritanniens EU-utträde kommer att vara unionens enda kärnvapenmakt och därtill den enda i EU med en permanent plats i FN:s säkerhetsråd.¹ Landet har militär närvaro runt om i världen, både genom permanenta baseringar och olika insatser i främst Afrika och Mellanöstern. Frankrike är tveklöst en viktig europeisk militär spelare. Landet har emellertid sitt fokus riktat åt ett annat håll och mot andra säkerhetspolitiska utmaningar än de som är aktuella i Sveriges närområde. För Frankrike har säkerhetsläget i delar av Afrika mer direkta implikationer för det egna landet och islamistisk terrorism betraktas som det mest påtagliga hotet. År av försvarsneddragningar och kostsamma insatser har medfört att det ansträngda tillståndet i den franska försvarsmakten varit ett återkommande ämne i den inhemska debatten.

Syftet med detta memo är att analysera fransk säkerhets- och försvarspolitik efter maktskiftet i maj 2017. Analysen fokuserar dels på den säkerhets- och försvarspolitiska inriktningen såsom hotbild, prioriteringar och samarbeten, dels på den militärstrategiska utvecklingen såsom uppgifter, militärutgifter och styrkor. Studien syftar också till att göra en övergripande presentation av personal- och materielförsörjning samt operativ förmåga.

De huvudsakliga frågeställningarna som besvaras är: Vilken är den övergripande inriktningen för fransk säkerhets- och försvarspolitik? Vilka militära resurser har landet? Har några större förändringar aviserats som kan ha en betydelse för den militära förmågan? Och hur ser Frankrike på säkerhetsläget i vårt närområde? Vilken militär roll vill och kan landet spela där?

Studien bygger på skriftliga och muntliga källor. De skriftliga källorna består i huvudsak av politiska deklarationer av presidenten och försvarsministern samt olika nyckeldokument som den strategiska översynen från 2017, försvarsbeslutet för åren 2019–2025 och försvarsbudgeten. Därtill har forskningsartiklar och franska nyhetsartiklar studerats. Intervjuer har genomförts i Paris i maj och i september 2018, vid försvarsministeriet, utrikesministeriet, den svenska ambassaden och med forskare verksamma vid ett flertal franska forskningsinstitut.²

Studien belyser särskilt delar som kan vara av betydelse för svenskt närområde, exempelvis fransk syn på Ryssland och Frankrikes engagemang i Natos förstärkta framskjutna närvaro (enhanced Forward Presence, eFP). Studien ska ses som en fortsättning på den studie om västlig militär förmåga som FOI-projektet Nordeuropeisk och transatlantisk säkerhetspolitik (NOTS) publicerade tidigare i år.³ Rapporten innehöll bl.a. landanalyser av de nordiska länderna, Baltikum, Tyskland, Storbritannien och USA medan analysen av Frankrike senarelades. I likhet med föregående studie ligger fokus framförallt på konventionella militära förmågor, medan cyberförsvar och kärnvapen behandlas högst översiktligt i denna studie. Franska kärnvapnen behandlas utförligt i en separat FOI-rapport.⁴

¹ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 14, den engelska översättningen samt den franska originalversionen *Révue stratégique de défense et de sécurité nationale 2017* finns att tillgå på försvarsministeriets hemsida, Ministère des Armées, <https://www.defense.gouv.fr/dgris/politique-de-defense/revue-strategique/revue-strategique>.

² Institut de Recherche Stratégique de l'Ecole Militaire (IRSEM), Institut Français des Relations Internationales (Ifri), Institut Prospective et de Sécurité en Europe (IPSE) och Institut de Relations Internationales et Stratégiques (IRIS).

³ Pallin, Krister *et al.* (2018) *Västlig militär förmåga, En analys av Nordeuropa 2017*, januari 2018, FOI-R--4563--SE (Stockholm, FOI).

⁴ Granholm, Niklas och Rydqvist, John (2018) *Nuclear Weapons in Europe: British and French deterrence forces*, april 2018, FOI-R--4587--SE (Stockholm, FOI).

2 Säkerhets- och försvarspolitisk inriktning

I maj 2017 hölls president- och parlamentsval i Frankrike. Det nybildade partiet La République En Marche, med partiledaren Emmanuel Macron, stod oväntat som stora segrare i bägge valen.⁵ Den nye presidenten Macron var finansminister i den förra socialistregeringen. Ändå har mycket av fokus i rapporteringen legat på att maktskiftet innebär något nytt och okänt. Macron representerar en ny generation, med sin i sammanhanget låga ålder (39 år) och sitt nya politiska program som hämtar inspiration från både traditionell höger och vänster. Han har under sitt första år vid makten presenterat ett omfattande reformprogram inom många samhällssektorer, såväl nationellt som inom EU.

Behovet av ökade försvarsanslag och höjda försvarsambitioner förenade i princip alla presidentkandidater. Detta kan förklaras av de upprepade och allvarliga terrorattentat som Frankrike drabbats av under senare år samt det omfattande engagemanget i nationella och internationella militära insatser.⁶

Under sommaren 2017 tillsatte presidenten en kommitté med uppgift att göra en strategisk försvars- och säkerhetsöversyn, hädanefter kallad den strategiska översynen. Kommittén, bestående av experter och tjänstemän, presenterade sina resultat redan i oktober samma år.⁷ Den strategiska översynen täcker hot och utmaningar, prioriteringar och försvarets roll och uppgifter. Översynen är att betrakta som en kortare uppdatering av den mer omfattande och grundliga Vitboken från 2013 och ger den nye presidenten en möjlighet att sätta sin prägel på den strategiska inriktningen.⁸ Den strategiska översynen utgör även ett viktigt ingångsvärde till det långsiktiga försvarsbeslutet (la Loi de la Programmation Militaire, LPM) och till de årliga försvarsbudgetarna.

Ett nytt försvarsbeslut antas vart sjätte år som en del av implementeringen av de försvars- och säkerhetspolitiska prioriteringarna och anger även budgetramar och materielsatsningar för försvaret. I likhet med den strategiska översynen innehåller försvarsbeslutet en översikt av säkerhetsläget men analysen är mer kondenserad och bygger på översynen. Det senaste försvarsbeslutet antogs sommaren 2018 och ska gälla för åren 2019–2025. Det utmärks av den största budgetssatsningen på försvaret sedan det kalla krigets slut.⁹ Det är dock mycket ovanligt att en LPM respekteras helt och fullt utan vanligtvis sker revideringar som sänker anslagen efterhand. 2015 var första gången som en liggande LPM innebar höjningar, vilket var en direkt följd av terrorattentaten som då drabbade Frankrike.¹⁰

2.1 Hot och utmaningar

2.1.1 Terrorism det främsta hotet mot Frankrike

Franska källor tecknar en mörk bild av den säkerhetspolitiska utvecklingen i Frankrike och i omvärlden. Multilaterala strukturer urholkas, instabiliteten och oförutsägbarheten ökar, kriser och konflikter kommer närmare och blir allt allvarligare. Sedan Vitboken publicerades för 5 år sedan har säkerhetsläget försämrats ytterligare och i den strategiska översynen konstateras förekomsten av såväl terrorism som krig i Europa. Även om medvetenheten är stor om att det finns många olika utmaningar är det tveklöst islamistisk terrorism som framhålls som det främsta och mest direkta hotet mot Frankrike. Det konstateras vidare att

⁵ Under valrörelsen kallades partiet En Marche, efter valet tog partiet namnet La République En Marche.

⁶ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire 2019-2025 aux objectifs contradictoires".

⁷ Ministère des Armées (2017) *Révue Stratégique de Défense...* och Ministère des Armées (2018) *La LPM 2019-2025*.

⁸ *Le Livre blanc sur la défense et la sécurité nationale 2013*.

⁹ Brustlein, Corentin (2018) "Défense: l'ambition présidentielle face à la réalité".

¹⁰ Sundberg, Anna (2016) s. 46-47 "France – Between North and South, and Everywhere".

detta inte kommer förändras inom en snar framtid utan kommer att vara ett prioriterat hot under lång tid framöver.¹¹

De många terrorattentaten på det nationella territoriet framhålls särskilt. Landet har utsatts för återkommande attacker framför allt sedan 2012, men även tidigare, och är det land som sedan 2004 genomlidit de mest dödliga attentaten i Europa.¹² Ett stort antal återvändande krigare från Syrien och snabb radikaliserings är andra dimensioner av hotbilden. Franska källor upprepar ofta att omvärlden måste förstå att attentaten har satt djupa spår i Frankrike och präglar politiska prioriteringar på ett sätt som ibland jämförs med attentaten 2001 i USA: "Le 13 novembre, c'est nôtre 11 septembre".¹³

Attentaten har också haft stor inverkan på försvarsmakten. Efter terrorattentaten 2015 inleddes Operation Sentinelle, en nationell skyddsinsats med som mest 10 000 soldater utplacerade i samhället.¹⁴ När det gäller terrorhotet görs en tydlig och direkt koppling mellan säkerheten i Frankrike och utvecklingen i framför allt två regioner, dels Mellanöstern (Syrien, Irak och Libyen), dels Sahara-Sahel i Afrika.¹⁵ Frankrike fortsätter sitt deltagande i insatserna i regionerna i fråga genom Operation Chammal inom den internationella operationen Inherent Resolve och genom den franska Opération Barkhane, sammanlagt med drygt 5 500 soldater.¹⁶ Frankrike har alltsedan kolonialtiden starka band med flera länder i Afrika och har genom åren genomfört ett stort antal internationella insatser på kontinenten.¹⁷

2.1.2 Ryssland och säkerheten i svenskt närområde

Ända sedan Rysslands aggression mot Ukraina 2014 har Frankrikes officiella linje varit att annekteringen av Krim är illegal. Frankrike, har tillsammans med Tyskland, haft en drivande roll i EU:s hantering av krisen, exempelvis när det gäller EU:s sanktioner mot Ryssland. De båda har också regelbundet deltagit i förhandlingar med Ryssland och Ukraina inom ramen för det s.k. NormandiefORMATet, förhandlingar som bl.a. lett fram till fredsfördraget Minsk 2.¹⁸

Emmanuel Macrons budskap under presidentvalskampanjen var att rysk utrikespolitik är farlig eftersom Ryssland bryter mot internationell rätt och inte respekterar mänskliga rättigheter.¹⁹ Det officiella budskapet har fortsatt på denna linje även efter att Macron tillträtt som president och i den strategiska översynen finns flera explicita skrivningar om att Rysslands agerande oroar på många sätt.²⁰

Det handlar om att Ryssland söker att underminera den transatlantiska länken och splittra EU samt agerar på bred front – såväl geografiskt som inom olika politikområden, från den östra flanken till Syrien och från energipolitik till diplomatiska relationer.²¹ Ofta framhåller franska källor att oberäkneligheten hos Ryssland

¹¹ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 5-7, 9-11 samt s. 85.

¹² Assemblée Nationale (2016) *Rapport fait au nom de la Commission d'Enquête relative aux moyens mis en œuvre par l'Etat pour lutter contre le terrorisme depuis le 7 janvier 2015*, nr 3922 5 juli 2016, s. 92-93 och Lemonnier, Luc (2016) "La France, pays le plus exposé aux attaques terroristes en Europe", France Inter, den 15 juli 2016.

¹³ Intervjuer i Paris i september 2018: "Den 13 november (dvs. de samordnade attackerna i Paris med omnejd) är vårt 11 september".

¹⁴ För mer om Operation Sentinelle se försvarsministeriets hemsida: <https://www.defense.gouv.fr/operations/france/operation-sentinelle>. Operation Sentinelle omfattar i dagsläget förutom armésoldater även flygvapnet och marinen.

¹⁵ Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017. Se även t.ex. Macrons tal vid franska basen i Mali maj 2017: "Une menace née à quelques kilomètres d'ici viendra très rapidement frapper les femmes et les enfants de France si nous n'interposons pas notre action résolue et puissante.", Elysée, "Discours sur la base Barkhane", 19 maj 2017.

¹⁶ För mer om Frankrikes deltagande i insatser se försvarsministeriets hemsida: <https://www.defense.gouv.fr/operations>.

¹⁷ För mer om fransk militär närvaro i Afrika se Sundberg, Anna (2018) "France a continuing military presence" i den kommande FOI-rapporten Gasinska, Karolina (2018) (ed) *External military interests in Africa*.

¹⁸ Sundberg, Anna (2016) s. 25-27.

¹⁹ Kunz, Barbara (2018) s. 15-16 "Beyond 'Pro' and 'Anti' Putin. Debating Russia Policies in France and Germany", januari 2018, Notes de l'Ifri, Ifri.

²⁰ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 5-7.

²¹ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 41-42, del A s. 13.

skapar osäkerhet och möjligen också risk för eskalering. Via sitt agerande undergräver också Ryssland internationella avtal och överenskommelser. Avsaknaden av framsteg vad gäller implementeringen av Minsk 2 beklagas. Även Rysslands militära upprustning och fortsatta militära makt demonstrationer i bl.a. Baltikum uppmärksammas som en källa till oro. Frankrike pekar också på norra Atlanten och Rysslands ökade aktivitet med ubåtar och strategiska bombflyg i regionen.²²

Frankrike anser att Ryssland genom sitt agerande utgör en utmaning i Europa. Det finns också en förståelse för att vissa allierade upplever att risken för ett militärt angrepp från Ryssland har ökat. Men ur fransk horisont anses det inte föreligga något sådant hot mot det franska territoriet. Ibland finns det en tendens att tona ned de mest alarmistiska rösterna i östra Europa, som enligt vissa franska bedömare överdriver hotbilden mot dem.²³ Detta är förvisso inte den officiella franska bilden som istället poängterar principen om det kollektiva försvaret och att ett angrepp mot en allierad också skulle vara ett angrepp på Frankrike. I sammanhanget läggs en mycket stor vikt vid de franska kärnvapnen som man menar har en god avskräckningsförmåga och en förstärkande effekt, "la bombe" gör hela skillnaden.²⁴ Macron menar att i en omvärld där maktfullkomliga och auktoritära regimer tar alltmer plats är det viktigt att Frankrike bibehåller och utvecklar sina kärnvapen. Detta ligger inte bara i Frankrikes intresse utan gynnar den allmänna säkerheten, eftersom kärnvapnen utgör "den ultimata garantin för våra vitala intressen, vårt oberoende, och i en vidare betydelse också vår förmåga att fatta självständiga beslut".²⁵

I en analys av fransk syn på Ryssland är det viktigt att beakta att även om den officiella linjen överensstämmer med den gemensamt uttryckta i Nato och EU så finns det i Frankrike exempel på andra attityder mot Ryssland, som synbart skiljer sig från dem i länder i norr och öst. Den franska debatten är mer fragmenterad och innehåller fler, även etablerade röster, med en öppen och till och med överslättande attityd mot Ryssland. Detta var mycket påtagligt i samband med den ryska annekteringen av Krim då flera politiker tonade ned betydelsen av ryska överträdelser och istället visade förståelse för ryskt agerande. Skiljelinjerna blev också tydliga under den franska presidentvalskampanjen 2017. Emmanuel Macron var en av de kandidater som hade tuffast tonläge mot Ryssland under kampanjen men flera av de övriga presidentkandidaterna gjorde många rysstillvända utspel.²⁶

Den ibland accepterande attityden menar en del kan förklaras av den franska självbilden av att vara en stormakt, som kan identifiera sig med och tala samma språk som Ryssland. I sammanhanget talas om att Ryssland inte är någon naturlig fiende för Frankrike, utan snarare en naturlig partner. Den franska synen på Europas relation till USA och behovet av att balansera amerikanskt inflytande präglade också länge relationen. Frankrike hade i sin tur ett gott anseende i Ryssland, som en trovärdig och oberoende partner, bl.a. genom sitt utträde ur Natos integrerade militära strukturer. Ytterligare en aspekt som ibland framhålls är en beundran för Vladimir Putins konservativa retorik och maktspråk som tilltalar en del politiska grupper både till höger och vänster i Frankrike.²⁷

Frankrike har också fortfarande, sanktionerna till trots en viktig ekonomisk relation till Ryssland och har länge varit en av de största investerarna i Ryssland. Källor anger att det finns ända upp till 1 000 franska företag i Ryssland med närmare 170 000 anställda och inget franskt företag lär ha lämnat landet efter

²² Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 23-24.

²³ Intervjuer i Paris september 2018 och Kühn, Ulrich (2018) "Consequences for NATO", chapter 3 in Preventing Escalation in the Baltics. A NATO Playbook, 28 mars 2018, Carnegie Endowment for International Peace samt Lebrun, Maxime (2018) "Strategic Autonomy? France, the eFP and the EII".

²⁴ Intervjuer i Paris september 2018.

²⁵ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 5-7, s. 70 och Sundberg, Anna (2016) s. 30 och 32.

²⁶ Le Monde (2017) "Le comparateur de programmes, Les relations avec la Russie" och Kunz, Barbara (2018) "Beyond 'Pro' and 'Anti' Putin...".

²⁷ Sundberg, Anna (2016) s. 18-23 och intervjuer i Paris i maj och september 2018.

införandet av sanktionerna. En ibland förekommande analys är att det också i huvudsak är kring ekonomiska intressen som de bilaterala relationerna kretsar.²⁸

De nära banden har lett till att det i vissa kretsar i Frankrike har riktats kritik mot sanktionerna, framför allt baserat på ekonomiska men även politiska intressen. Ett talande exempel är att denna linje förespråkats av ledamöter i den franska nationalförsamlingen och kom att leda till en förvisso icke-bindande resolution som uppmanade regeringen att inte förlänga sanktionerna mot Ryssland eftersom de förutom att skada ryska och franska ekonomiska intressen även förhindrar ett närmare samarbete i terrorfrågor. Det finns också en rädsla att man ska förlora marknadsandelar till Kina och därmed riskera försvaga sin ställning i ett större geopolitiskt perspektiv.²⁹

2.1.3 Vägen framåt i relationen med Ryssland

När det gäller den fortsatta relationen till Ryssland är det två frågor som är särskilt relevanta att besvara i den här studien. För det första, hur anser Frankrike att Ryssland bäst bör hanteras? För det andra, vilken roll vill Frankrike ha?

I båda fallen finns en tydlig och övergripande kontinuitet från den före presidenten Hollande till den nuvarande presidenten Macron.³⁰ Ryssland ska hanteras i tre parallella spår, där det i samtliga fall finns en roll för Frankrike.

Det första som framhålls är behovet av att ha en öppen och rak dialog med Ryssland. Det understryks att det är viktigt att hålla de diplomatiska kanalerna öppna, både bilateralt och i multilaterala strukturer. Ryssland är enligt samma resonemang en aktör som inte kan eller bör nonchaleras. Det är en kärnvapenmakt i Europa och som inom vissa områden har gemensamma intressen med Europa. Kampen mot terrorism, iranska kärnvapen och Syrien nämns som exempel där det enligt Macron finns behov av gemensamma initiativ eller vidare samtal. Macron har för övrigt uttryckt sin ambition att fortsätta diskussionerna i Normandieformatet.³¹

Samtidigt, understryks, ofta i samma andetag, vikten av att tydligt markera avstånd från Rysslands överträdelse av internationell rätt, brott mot mänskliga rättigheter och att därför inte vara undergiven eller naiv.³² Macron har beskrivit att samtal med Ryssland bör vara kravfyllda och utan eftergifter, *exigeant et sans concession*.³³ Även om dialogen mellan länderna aldrig helt upphört försämrades de fransk-ryska relationerna från 2016, dvs. redan under den före presidenten, vilket kanske tydligast illustrerades av Putins inställda statsbesök till landet samma år. Förklaringarna handlar bland annat om den avbrutna leveransen av Mistralfartyg till Ryssland, ryska bombningar av Aleppo och olika syn på hur konflikten i Syrien ska lösas. Den bilaterala relationen fick för övrigt en dålig start vid maktskiftet i maj 2017 i och med att Ryssland öppet uttalat sitt stöd till andra franska presidentkandidater medan Macron utsatts för en smutskastningskampanj av ryska medier. Det hördes också anklagelser om ryska informationskampanjer mot hans parti. Putin var emellertid den förste utländske statschef som Macron välkomnade i Frankrike efter valet och mötet beskrevs i rapporteringen som ett försök till en omstart av den bilaterala relationen.³⁴

²⁸ Kastouéva-Jean, Tatiana (2018) "France-Russie : les limites d'une coopération bilatérale" och Clavel, Geoffrey (2017) "Macron – Poutine, duel de références historiques à fleurets mouchetés" 29 maj 2017, Huffington post; Laserre, Isabelle (2017) "Macron trace la voie d'une coopération avec Poutine", 29 maj 2017; Mandraud, Isabelle (2017) "Première rencontre entre Poutine et Macron pour un dialogue 'sans concession'", 29 maj 2017 samt Lovetsky, Dmitry (2018) "Emmanuel Macron veut 'ancrer dans l'Europe' la Russie de Vladimir Poutine", 25 maj 2018 och Lasserre, Isabelle (2018) "Poutine et Macron renouent le dialogue", 25 maj 2018.

²⁹ Intervjuer i Paris i september 2018.

³⁰ För mer om Frankrikes hantering av Ryssland under president Hollande se Sundberg, Anna (2016).

³¹ Normandieformatet skapades 2014 av Frankrike, Tyskland, Ryssland och Ukraina, förhandlingar har bl.a. lett fram till Minsk 2. Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017.

³² Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* del B och s. 41-42.

³³ Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018.

³⁴ Clavel, Geoffrey (2017), Laserre, Isabelle (2017) och Mandraud, Isabelle (2017).

Macron har också uttryckt en vilja att trots alla de nuvarande spänningarna vända ryggen åt vad han beskriver som 25 år av missförstånd för att förankra Ryssland i Europa.³⁵

Det andra benet i förhållandet till Ryssland utgörs i Frankrikes ögon av upprätthållandet av de sanktioner som EU beslutade om 2014 och som sedan dess har förlängts vid upprepade tillfällen. 2016 enades EU, och således även Frankrike, om att ett möjligt upphävande av sanktionerna är avhängigt av Rysslands implementering av Minsk 2.³⁶ Frankrike har inte heller avskrivit möjligheten för EU att ytterligare stärka sanktionerna om Ryssland inte visar större vilja att bidra till implementeringen. För Frankrike är för övrigt den europeiska sammanhållningen, *la cohésion*, av yttersta vikt, inte minst i relation till Ryssland. Det har ibland uttryckts oro för att EU:s medlemmar ska misslyckas med att hålla enad front vilket skulle kunna utnyttjas av Ryssland.³⁷

Det tredje benet, utgörs av Natos insatser för att återförsäkra de allierade på den så kallade östra flanken.³⁸ Franskt militärt stöd och deltagande i dessa insatser diskuteras mer ingående i avsnitt 3.6. Här kan konstateras att Frankrike menar att det är Rysslands militära makt demonstrationer som har föranlett Natos utökade närvaro. Natos återförsäkran betraktas som ett uttryck för solidaritet mellan alliansens medlemmar. Närvaron ska samtidigt inte vara provocerande eller kunna misstolkas av Ryssland, istället beskrivs närvaron som ett balanserat, avskräckande och förutsägbart agerande.³⁹

Sammanfattningsvis utmärks således fransk syn på hanterandet av Ryssland av kontinuitet. Ytterligare en dimension har dock tillkommit under Macron. I samband med presidentens årliga tal till diplomatkåren i augusti 2018 lanserade han idén om att se över den europeiska säkerhetsarkitekturen.⁴⁰ Kalla kriget är slut och det måste man agera utifrån när man utvärderar nuvarande allianser och samarbeten. Förslaget är tudelat. För det första vill Macron se en säkerhetspolitisk dialog mellan länder i Europa kring allt från cybersäkerhet till kemiska vapen och rymdsäkerhet. För det andra vill Macron att Europarådet och de demokratiska värderingarnas betydelse för Europa betonas tydligare.

Reaktionerna har i många fall kretsat kring om huruvida uttalandet ska tolkas som ett stöd till den ryske premiärministern Dmitrij Medvedevs idé från 2008 om en alternativ och legalt bindande säkerhetsstruktur för alla europeiska stater och organisationer. Det förslaget kritiserades i väst bl.a. för att sakna principer om respekt för mänskliga rättigheter och staters rätt att fritt ingå i allianser.⁴¹ Vill Macron utestänga USA och istället öppna upp för Ryssland?

Franska tolkningar av uttalandet tillbakavisar båda tankegångarna. Istället trycker man på att det i tider då internationella avtal och spelregler sätts ur spel behövs en förnyad diskussion mellan länder kring normer och regler. Macron vill enligt samma källor öka förutsägbarheten i internationella relationer. Som exempel nämns vikten av att i Europa diskutera frågeställningar av karaktären ”vad händer om/när INF-avtalet upphör att gälla”? Som en del av detta ingår att Europa inte ska invänta att Ryssland eller USA tar sig an frågan utan våga anta en mer proaktiv hållning. Genom att föra diskussionen har man större möjligheter att forma den. I Macrons tal nämndes Rysslands plats vid samtalsbordet, dock under förutsättning att utvecklingen i Ukraina är positiv, t.ex. vad gäller observatörer i Donbass. Däremot nämndes inte USA.

³⁵ Lovetsky, Dmitry (2018) och Lasserre, Isabelle (2018).

³⁶ Beslutet i EU handlar om fem principer, bl.a. implementering av Minsk som en förutsättning för att unionen ska överväga att göra några större justeringar av relationen till Ryssland från EU:s sida, Foreign Affairs Council, 14 mars 2016, www.consilium.europa.eu. Minsk 2 förhandlades fram i Normandieformatet i februari 2015. Se också Kunz, Barbara (2018) s. 21-23 ”Beyond ‘Pro’ and ‘Anti’ Putin...”.

³⁷ Intervjuer i Paris maj och september 2018.

³⁸ Den östra flanken är ett vedertaget begrepp inom Nato som i vid bemärkelse avser försvaret av alliansens medlemmar i Öst- och Centraleuropa. I studien avser begreppet försvaret av Estland, Lettland, Litauen, Polen, Tjeckien, Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien.

³⁹ Ministère des Armées, *Defence and national strategic review 2017* (2017) s. 23-24.

⁴⁰ Elysée (2018) ”Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs”, 27 augusti 2018.

⁴¹ För mer om det ryska förslaget se t.ex. Oldberg, Ingmar (2010) *Nato och Ryssland inför Nato-toppmötet 19-20 november 2010*, Ui Brief nr 1, 15 november 2010 och Oldberg, Ingmar Medvedev och den nya europeiska säkerheten, Ui.

Muntliga källor understryker dock att även USA ska kunna delta i samtalen men att ett amerikanskt deltagande inte ska vara en förutsättning för att samtalen ska äga rum.⁴²

2.2 Partners och arenor

I föregående avsnitt har det konstaterats att det är några aspekter som genomgående har framhållits i officiella dokument och deklARATIONER under det senaste året: bilden av att säkerhetsläget i omvärlden försämrats snabbt parallellt med framväxten av en multipolär värld med försvagade multilaterala strukturer. Utifrån dessa utmaningar dras i sin tur flera slutsatser: Frankrike som har globala intressen måste agera men kan omöjligt hantera alla dessa utmaningar ensamt utan behöver fördjupa sitt samarbete med andra länder, både i mindre konstellationer och i de för Frankrike två viktigaste multilaterala strukturerna EU och Nato.

2.2.1 Europeiska partners

Tyskland och Storbritannien är otvetydigt Frankrikes viktigaste europeiska samarbetspartners.

Tyskland har sedan många år varit Frankrikes viktigaste partner såväl bilateralt som inom EU där duon traditionellt haft en ledarroll. Längre var dock ländernas försvarssamarbete snarast ett undantag från övriga politikområden och Tysklands begränsade engagemang har ofta väckt frustration i Frankrike. Under senare år har dock relationen fördjupats även inom detta område. Macron har exempelvis välkomnat ett ökat tyskt engagemang i Sahel i Afrika. På försvarsområdet framhålls också ländernas gemensamma initiativ för att utveckla EU:s säkerhets- och försvarspolitik liksom nya försvarsindustriella samarbeten, t.ex. beslutet från juni 2018 om att tillsammans utveckla ett nytt stridsflyg och en ny stridsvagn, vilket diskuteras mer nedan.⁴³

När det gäller Storbritannien, Frankrikes andra prioriterade europeiska samarbetspartner, har förhållandena närmast varit de motsatta. Samarbetet i EU har varit mer begränsat och landet har istället betraktats som Frankrikes viktigaste försvarspartner. I praktiken är det i Frankrikes ögon endast Storbritannien som har reell militär förmåga att jämföra med Frankrikes i Europa även om Tyskland må visa mer vilja att agera nu än tidigare.⁴⁴ De bilaterala s.k. Lancaster house överenskommelserna mellan Frankrike och Storbritannien utgör grunden för samarbetet sedan 2010, och omfattar förutom exempelvis kärnvapensamarbete även deras gemensamma styrka Combined Joint Expeditionary Force som skapats på grundval av avtalen.⁴⁵ Under några år ökade Frankrikes misstro mot Storbritanniens tillförlitlighet och engagemang, bl.a. till följd av Storbritanniens minskade intresse och vilja att agera militärt efter Nato-insatsen i Libyen 2011 och efter att landet röstade emot bombningar av Syrien 2013. Idag är Storbritannien dock mer aktiv och stödjer franska förband i Sahel och det är snarare Storbritanniens kommande utträde ur EU som får mest uppmärksamhet i Frankrike.

⁴² Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018 och intervjuer i Paris september 2018.

⁴³ Sprenger, Sebastian (2018) "France, Germany kick off race for 'quantum leaps' in aircraft and tank tech", 19 juni 2018, Defense News.

⁴⁴ Mc Tague, Tom och Vincour, Nicholas (2017) "Britain's new military BFF (Best Friend France)", 26 november 2017.

⁴⁵ För mer om Lancaster House Agreements se Sundberg, Anna och Åhman, Theresa (2012) *På tu man hand – en studie om bilaterala och regionala försvarssamarbeten i Europa med fokus på det fransk-brittiska samarbetet*, FOI-R--3407--SE (FOI: Stockholm). CJEF är ingen permanent styrka, utan består av land-, marin- och flygförband som kan sättas samman för att genomföra insatser om länderna så beslutar. Under 2017 genomfördes en första större övning i södra England, Exercise Griffin Strike. I dagsläget är det framför allt humanitära insatser och evakuering som kan komma ifråga, men ambitionen finns att utveckla styrkan så att den kan användas till militära insatser.

President Macron vidhåller att Frankrike vill fortsätta ha en nära relation med Storbritannien även efter EU-utträdet, "Brexit eller inte, relationen är strategisk, djup och kommer fortsätta att fördjupas".⁴⁶ Vid det fransk-brittiska toppmötet i Sandhurst i början av 2018 togs flera initiativ i denna riktning, bl.a. lanserades ett bilateralt försvarsministerråd.⁴⁷ Även om Frankrike trycker på vikten av att fortsätta samarbeta med Storbritannien också i framtiden är EU:s sammanhållning av största vikt för Frankrike och Brexit får inte äventyra EU:s framtid eller urholka samarbetets grundpelare som exempelvis den inre marknaden. Frankrike har varit ett av de minst kompromissvänliga länderna under utträdesförhandlingarna med Storbritannien.⁴⁸

2.2.2 Europeiska visioner

Macrons vision och politiska program utmärks på det hela taget av en europeisk dimension. Europa är ständigt närvarande, ibland i form av EU, ibland i den vidare betydelsen den europeiska kontinenten. Ofta är det inte uppenbart vilken av de två som avses.

Macrons budskap handlar för det första om Frankrikes roll i EU och i Europa. Macron ser det som sin uppgift att verka för att Frankrike ska återta sin ställning i Europa. Den europeiska kontinenten beskrivs som den viktigaste plattformen och arenan för Frankrike, för franska intressen och för franska visioner. Men Macrons budskap rymmer också vad som uppfattas vara andras förväntningar på Frankrike och vad Frankrike kan bidra med. Världen har, i linje med denna anda, ögonen riktade mot Frankrike och landet har ett ansvar att höja sin röst och ta initiativ.⁴⁹

Det är i sammanhanget nämnvärt att Macrons proeuropeiska idéer inte nödvändigtvis har stöd hos den franska befolkningen som alltsedan folkomröstningen om Lissabonfördraget 2005 snarare har förhållit sig skeptisk till fördjupad integration. Att Macron ändå kom till makten beskrivs ibland som "det franska undantaget i Europa", där det i övrigt snarare blåst nationalistiska vindar. Enligt vissa bedömare kommer valet till EU-parlamentet i maj 2019 att bli en temperaturmätare på huruvida hans EU-politik får stöd av de franska väljarna eller inte. Opinionsmätningar från Macrons första år vid makten visar över lag på ett vikande stöd för presidenten. Mätningar från september 2018 visade att 70 procent av de tillfrågade var missnöjda med presidenten.⁵⁰ Missnöjet kom under hösten att växa och kom bland annat att till uttryck i upprepade manifestationer runt om i landet.⁵¹

Presidenten välkomnar de försvarsinitiativ som tagits inom EU såsom lanserandet av det permanenta strukturerade samarbetet PESCO och den europeiska försvarsfonden EDF. De ses som bevis för att Europa insett sin sårbarhet och behovet av samarbete. Det är enligt Frankrike bara genom europeiskt samarbete som länderna kan få reellt inflytande i världen att möta aktuella utmaningar och garantera sin autonomi.⁵² Men enligt Macron återstår mycket för att nå det långsiktiga målet om en autonom europeisk försvarsförmåga att agera, i komplement till Nato. En av presidentens ambitioner är att som han uttrycker

⁴⁶ Pannier, Alice (2018) "France's Defense Partnerships and the Dilemmas of Brexit", GMF Policy Brief nr 22, maj 2018; Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military budget into law. Here's what the armed forces are getting", 16 juli 2018, Defense News.com och Mc Tague, Tom och Vincour, Nicholas (2017).

⁴⁷ För mer om besluten från det bilaterala toppmötet se Gov.UK UK-France Summit 2018: Documents, <https://www.gov.uk/government/publications/uk-france-summit-2018-documents>. Se också Commission de la défense nationale et des forces armées (2018) *Audition du général François Lecointre*, 17 juli 2018.

⁴⁸ Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018.

⁴⁹ Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018 och Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017. Se också Hagström Frisell, Eva och Sundberg, Anna (2018) *PESCO – den fortsatta utvecklingen och dess konsekvenser för Sverige*, Memo 6397, FOI.

⁵⁰ Gomart, Thomas (2018), "Introduction" och Le Figaro (2018) "Popularité : Emmanuel Macron atteint son niveau le plus bas", 24 september 2018.

⁵¹ Mestre, Abel (2018) "'Gilet jaunes': chacun cherche sa révolution", 9 december 2018.

⁵² Elysée (2018) "L'initiative pour l'Europe – Discours d'Emmanuel Macron pour une Europe souveraine, unie, démocratique", 26 september 2017, Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018 samt Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017.

det ”ge mer substans åt artikel 42.7 i Lissabonfördraget”, dvs. den artikel som föreskriver att medlemsstaterna är skyldiga att bistå en medlemsstat som utsätts för ett väpnat angrepp. Han vill se en fördjupad diskussion i Europa om vilka bindningar och vilket ansvar som i praktiken följer på dessa åtaganden i fördraget om just solidaritet och försvarsförpliktelser.⁵³

Det finns i Frankrike en vida spridd uppfattning om att dagens EU på försvarsområdet, liksom inom vissa andra politikområden, är för långsamt, svagt och byråkratiskt när det krävs snabba militära insatser. Framtiden för EU ligger enligt Macron i ökad flexibilitet, olika konstellationer och format.⁵⁴ Frankrike sträcker inte oväntat ut handen framför allt till Tyskland och Macron beskriver målet som ett nytt partnerskap mellan länderna där de tillsammans driver på utvecklingen – och då inte bara på försvarsområdet, utan generellt. Andra länder som framhålls i sammanhanget är Italien, Spanien, Portugal, Belgien, Nederländerna och Luxemburg.

Möjligen kan man se Macrons s.k. europeiska interventionsinitiativ (European Intervention Initiative, EI2, på franska Initiative Européenne d’Intervention) som ett uttryck för hans vision om ett effektivt försvarssamarbete. Ibland brukar det sättas i relation till att Pesco i franska ögon blivit alltför inkluderande med sina 25 anslutna länder. EI2 kan för övrigt också ses som en del av en större utveckling av så kallade minilateral samarbeten, både Tyskland och Storbritannien har lanserat försvarssamarbeten i en mindre krets av stater, tyska Framework Nations Concept respektive brittiska Joint Expeditionary Force.⁵⁵

Franska källor har framställt det långsiktiga målet med EI2 att länder ska utveckla en gemensam strategisk kultur för att på grundval av gemensam analys kunna agera snabbt, enat och övertygande vid såväl humanitära som militära kriser och konflikter. I praktiken ska EI2 vara inriktat på tätare utbyte och samarbete kring såväl analyser och processer som underrättelser och planering vilket också ger en bättre inblick i varandras försvarsstrukturer. Genom samarbetet ska länderna exempelvis lättare kunna förutse krishärdar men även undvika att hamna i lägen där ett land står ensam att ingripa.⁵⁶

Ett viktigt klarläggande som kommit efterhand är att EI2 handlar om processer fram till beslut om en insats, därefter är det upp till varje land att följa sitt lands gängse beslutsstrukturer och att agera inom den kontext man vill. EI2 ska för största flexibilitet ligga utanför EU-formatet och endast omfatta ett mindre antal europeiska länder med ”militär förmåga och politisk vilja”. Genom att lägga EI2 utanför EU-strukturen har man även kunnat välkomna europeiska länder utanför EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, som Danmark med sitt undantag och Storbritannien som är på väg att lämna EU i sin helhet. I juni 2018 samlades nio länder för att underteckna en avsiktsförklaring – förutom Frankrike, Tyskland och Storbritannien också Belgien, Danmark, Nederländerna, Estland, Portugal och Spanien.⁵⁷ I november anslöt sig Finland och Italien har uttryckt intresse att gå med.⁵⁸ Det är noterbart att majoriteten av dessa länder ligger i de norra delarna av Europa och att de alla, med undantag för Estland, räknas till det gamla Västeuropa. Det återstår att se vilken roll initiativtagaren Frankrike kommer att spela i praktiken och hur

⁵³ Elysée (2018) ”Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs”, 27 augusti 2018 och Elysée (2018) ”L’initiative pour l’Europe – Discours d’Emmanuel Macron pour une Europe souveraine, unie, démocratique”, 26 september 2017. Nämnvärt är att Frankrike som första europeiska stat valde att återropa artikel 42.7 och begära assistans av övriga medlemsstater i samband med attentaten i november 2015, se Sundberg, Anna (2016) s. 44 och 52.

⁵⁴ Elysée (2017) ”Discours du Président de la République à l’ouverture de la conférence des Ambassadeurs”, 29 augusti 2017. Defence and national strategic review 2017 (2017) s. 14-15 och Elysée (2018) ”Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs”, 27 augusti 2018.

⁵⁵ Hagström Frisell, Eva och Sundberg, Anna (2018). För mer om FNC respektive JEF se den kommande FOI-rapporten av Hagström Frisell, Eva och Sjöqvist, Emma (2018) *Military cooperation around framework nations: significance for European and Swedish security*.

⁵⁶ Elysée (2018) ”Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs”, 27 augusti 2018 och Bauer, Anne (2018) ”Neuf Etats s’engagent dans une nouvelle capacité européenne de défense”, 25 juni 2018, Les Echos samt Irish, John och Shalal, Andrea (2018) ”France plots new European military crisis force outside EU”, 4 april 2018, Reuters.

⁵⁷ Irish, John och Shalal, Andrea (2018) och Letter of Intent between the defence Ministers of Belgium, Denmark, Estonia, France, Germany, the Netherlands, Portugal, Spain and the United Kingdom concerning the development of the European Intervention Initiative (EI2).

⁵⁸ Nicolas, Clément (2018) ”Finland becomes tenth participant country in European Intervention Initiative”, 9 november 2018.

mycket av fokus som kommer att hamna på fransk hotbildsuppfattning och omvärldsanalys. Hur samarbetet i praktiken ska länkas till andra multilaterala samarbeten är ännu inte heller klarlagt.

2.2.3 Strategisk autonomi

Begreppet strategisk autonomi är en viktig dimension av fransk syn på det egna landet, inte minst när det gäller den nationella försvarsförmågan. Traditionellt har nationell strategisk autonomi tagit sig uttryck i exempelvis utveckling av en kärnvapenförmåga, landets särskilda status inom Nato och en stark nationell försvarsindustri. Lika viktigt är begreppet *européisk* strategisk autonomi som präglar franska budskap om EU och Europa men även om Nato och USA, ofta uttryckt i deklarationer om behovet av att balansera USA och stärka den europeiska sammanhållningen.

Det viktiga är att det ur franskt hänseende inte nödvändigtvis föreligger något motsatsförhållande mellan å ena sidan samarbete och å andra sidan strategisk autonomi, eller mellan nationell strategisk autonomi och europeisk strategisk autonomi. Multilateralism framställs t.ex. som ett medel för att nå oberoende i samverkan med andra.⁵⁹

En starkt strategisk autonomi beskrivs som en förutsättning för att Frankrike ska kunna möta alla de säkerhetsutmaningar som har identifierats och ta det ansvar som krävs av Frankrike i egenskap av en europeisk stormakt med globala intressen. I detta ingår att värna sin oberoende förmåga både vad gäller analys, beslut och agerande. I praktiken handlar det om att exempelvis förnya kärnvapenförmågan och bibehålla sin förmåga till underrättelseanalys. Den nationella strategiska autonomin är inget man är beredd att kompromissa med utan den ses som en absolut nödvändighet.⁶⁰ Samtidigt är det tydligt att synen på vad som utgör strategisk autonomi kan förändras över tid. Landets särstatus i Nato som länge betraktades som en viktig hörnsten för autonomin övergavs delvis 2009 då landet återinträdde i Natos integrerade militära strukturer. Emellertid har landet som enda allierad valt att inte delta i Natos Nuclear Planning Group och på så vis ändå behålla en stor grad av autonomi inom just detta område.

Enligt franskt menande är en europeisk strategisk autonomi av yttersta vikt, både för Frankrike och för övriga länder i Europa. Strategisk autonomi betraktas i sammanhanget som något som kan och måste skapas genom närmare samarbete. En grundtanke är att det är dags för Europa att ta sitt ansvar och garantera sin egen säkerhet och därmed sin suveränitet och att det inte är försvarbart att låta USA ansvara för Europas säkerhet. Först då kan Europa betraktas som en jämlike av länder som USA och Kina. Viktiga dimensioner för Frankrike i den europeiska strategiska autonomin är t.ex. en stark europeisk försvarsindustri men också förmågebredd.⁶¹

Ur ett franskt perspektiv är denna strävan efter autonomi okontroversiell, och nära länkad till andra delar av landets säkerhetspolitik. Men även om det sedan decennier finns en tydlig kontinuitet i den franska linjen i detta avseende fortsätter den att ifrågasättas i omvärlden.

2.2.4 USA och Nato

Flera av de franska visionerna och initiativen väcker frågor och misstänksamhet i andra länder. Detta gäller europeisk strategisk autonomi men även de nyare visionerna om en europeisk säkerhetsarkitektur och EI2. Det praktiska genomförandet och deras inbördes relation är exempel på sådana otydligheter. I andra länder har det även funnits frågetecken kring det egentliga syftet med de olika förslagen. Detta kan tolkas som att

⁵⁹ Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017.

⁶⁰ Ministère des Armées *Defence and national strategic review 2017* (2017) s. 85-86 och Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire...".

⁶¹ Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018. Se också Kempin, Ronja och Kunz, Barbara (2017) "France, Germany and the Quest for European Strategic autonomy", Notes du Cerfa nr 141 december 2017.

Macron överskattat sin förmåga att föra fram sina visioner på ett otvetydigt sätt. Istället för att öppet välkomna initiativen har en del av diskussionerna präglats av om syftet dels kan vara att särskilt gynna franska intressen, dels att undergräva den transatlantiska länken, kanske genom en närmare relation till Ryssland.⁶²

Franska källor tillbakavisar förvisso denna typ av påståenden och USA beskrivs fortfarande som en strategisk partner för Frankrike. Det militära samarbetet är väl fungerande. USA är en central samarbetspartner i kampen mot terrorism och mycket viktig genom sitt logistikstöd till franska styrkor i insatser. Det är också tydligt att Macron har försökt att etablera bilden av en nära personlig relation med president Trump. Utrymmet för en närmare relation tycks också ha vuxit, i takt med att Tyskland och Storbritannien tappat något i inflytande hos Trumpadministrationen.⁶³

Det finns samtidigt en ny dimension i budskapet när det gäller USA och som ger en annan klangbotten åt det franska traditionella budskapet om en balanserad transatlantisk relation och att Europa måste se om sin egen säkerhet. Liksom tidigare lyfter franska källor fram å ena sidan USA:s ökade krav på Europa och att Europa behöver bli en bättre allierad. Detta är förvisso en ståndpunkt Frankrike delar. Å andra sidan, och det är nytt, talas öppet om USA som en osäkerhetsfaktor i det internationella systemet, en oberäknelig aktör och en utmaning. I sammanhanget pekas exempelvis på hur USA bidragit till ökad osäkerhet i det internationella systemet t.ex. gällande INF, klimatavtalet och genom dess relation till Saudiarabien. Inte bara Kina och Ryssland nämns som utmaningar för multilaterala samarbeten, utan även amerikanskt agerande anses bidra till försvagade strukturer. USA tycks enligt Frankrike "vända den gemensamma historien ryggen och tillsynes vara på väg bort från Europa".⁶⁴

Frankrike fortsätter att betona sin lojalitet med Nato och det kollektiva försvaret. Man välkomnar utvecklingen de senaste åren som man menar gjort alliansen mer modern och bättre anpassad till det försämrade säkerhetsläget. För att öka trovärdigheten vill Frankrike att den inre balansen och ansvarsfördelningen öka. Att allt fler länder i Europa ökar sina militärutgifter ses som ett viktigt steg på vägen i den riktningen.⁶⁵

2.3 Militärutgifter

Frankrikes militära stormaktsroll får tydligt genomslag i landets militärutgifter och försvarsbudget. Den innebär för det första att landet ser ett behov av att både vidmakthålla bredd och spets i den militära förmågan, det sistnämnda exempelvis genom kostsamma plattformar som kärnvapen och hangarfartyg. För det andra använder landet regelbundet stora delar av sin försvarsmakt för nationella och internationella insatser, till skillnad från majoriteten av de europeiska staterna, vilket också påverkar kostnaderna och de kort- och långsiktiga behoven av investeringar.

⁶² Forskaren Alice Pannier har i sin analys av fransk försvarspolitik pekat på just detta återkommande dilemma i fransk politik: "French governments have a tendency to take initiatives unilaterally in military and diplomatic affairs and expect partners' full support (usually to be disappointed) which in fact weakens political unity.", Pannier, Alice (2018) "France's Defence Partnerships...". Se också Lebrun, Maxime (2018) "Strategic Autonomy?...".

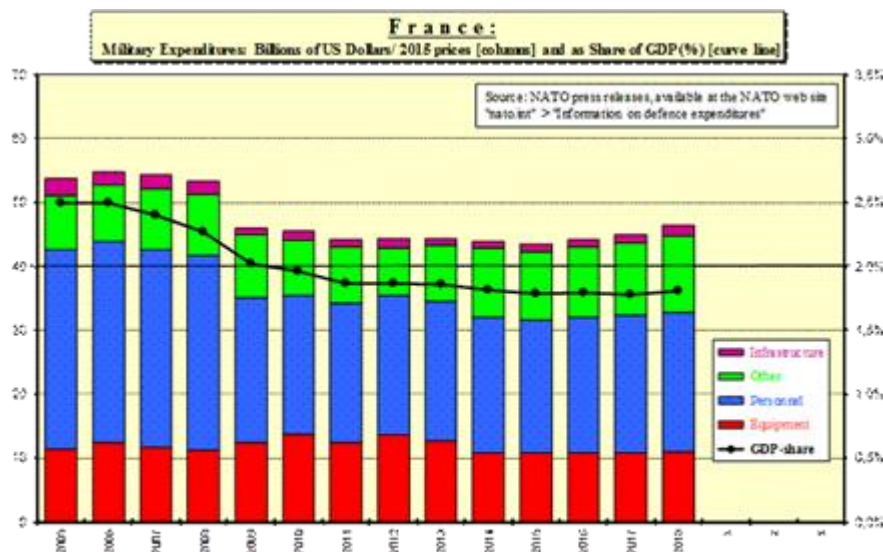
⁶³ De Hoop Scheffer, Alexandra och Quencez, Martin (2018) "The US-France Special Relationship: Testing the Macron Method", GMF Policy Brief nr 6, januari 2018 och Nardon, Laurence (2018) "Trump et Macron: le pari de l'entente" samt Gros-Verheyde, Nicolas (2018) Entretien: "Tous ensemble, cela ne veut pas dire tous derrière nous (général Lecointre)", 20 september 2018.

⁶⁴ Se Ministère des Armées, *Defence and national strategic review 2017* och Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018. Nardon, Laurence (2018) "Trump et Macron..." och Matelly, Sylvie (2018) "Defense Innovation and the Future of Transatlantic Strategic Superiority: A French Perspective", GMF Policy Brief nr 15, april 2018.

⁶⁵ För mer om fransk syn på Nato se Elysée (2018) "La transcription de la conférence de presse du Président de la République, Emmanuel Macron au sommet de l'OTAN à Bruxelles", 13 juli 2018 och Nato (2018) "Secretary General thanks President Macron for his personal commitment to the transatlantic relationship", 15 maj 2018 samt Nato (2018) "Closing remarks, New challenges for NATO, What role for France in the Atlantic Alliance", 14 maj 2018.

Frankrike var under många år ett av få europeiska länder som nådde upp till Natomålet om att 2 procent av BNP ska avsättas till försvaret. Men sedan 1990-talet, då militärutgifterna motsvarade mer än 3 procent, har de successivt minskat. Som det framgår av Figur 1 nedan har de sedan 2010-talet stagnerat kring strax under 2 procent.⁶⁶

Figur 1. Frankrikes militära utgifter:⁶⁷

För Frankrike har det funnits en uppenbar utmaning i att med en mindre försvarsbudget upprätthålla sin ställning som en europeisk militär stormakt. Ofta har detta beskrivits som att landet haft en för liten försvarsbudget i förhållande till sina ambitioner. Attentaten 2015 kom emellertid att bli en vändpunkt. Den dåvarande presidenten Hollande beslutade om en försvarssatsning som ett svar på terrorattentaten i landet och de växande kostnaderna för landets nationella och internationella insatser. 2016 spenderade Frankrike mest på försvaret av alla europeiska länder efter Ryssland.⁶⁸ Under presidentvalkampanjen förespråkade Macron fortsatta försvarsbudgethöjningar. Ändå kom han att efter maktskiftet 2017 annonsera en minskning av innevarande årets försvarsbudget med 850 miljoner euro för att respektera EU:s riktlinjer för högsta tillåtna budgetunderskott (3 procent av BNP). Effekterna för försvaret bedömdes framför allt handla om försenade materielleveranser och fick dåvarande försvarschefen Pierre de Villiers att avgå i protest.⁶⁹ Minskningen visade sig dock vara ett tillfälligt avsteg från den inslagna linjen och en ökning av försvarsbudgeten för de kommande åren annonserades. Motiven handlar liksom tidigare om terrorattentaten och insatser, men även Rysslands aggression mot Ukraina nämns som en faktor, liksom Kinas ökade försvarsutgifter och förekomsten av cyberattacker. Tillsammans skapar detta ett klimat där en ökning av militärutgifterna beskrivs som naturlig.⁷⁰

Som det tidigare nämnts läggs de finansiella ramarna för försvarspolitikens inriktning under de kommande sju åren fast i försvarsbeslutet, den s.k. LPM, som även rymmer den strategiska inriktningen, landets operativa prioriteringar, materiel och bemanning. Försvarsbeslutet som först antas som en proposition av

⁶⁶ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire..." och Sundberg, Anna (2016) s. 47-49.

⁶⁷ Bergstrand, Bengt-Göran (2018) Arbets-PM: Inläga om NATO-ländernas militära utgifter 2005-2018, 2 oktober 2018, FOI.

⁶⁸ Sundberg, Anna (2016) s. 47-55.

⁶⁹ IISS (2018) *Military Balance 2018* s. 72 och s. 74.

⁷⁰ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire..."

regeringen och senare av parlamentet i form av en lag gäller sedan, så som det framgått ovan, som grund för den årliga försvarsbudgeten.

I korthet anger det senaste försvarsbeslutet för perioden 2019–2025 att 197,8 miljarder euro ska avsättas till försvaret under de fyra första åren av perioden. Det motsvarar en ökning av försvarsbudgeten på drygt 1,7 miljarder euro per år fram till och med 2022, och med 3–3,5 miljarder euro för åren 2023–2025, 1/3 av medlen är således tillgängliga först från år 2023. Totalt behövs 295 miljarder euro för hela perioden, motsvarande siffra för det tidigare försvarsbeslutet för 2014–2019 var 198 miljarder euro.⁷¹ Målet är att uppfylla Natos krav på 2 procent av BNP år 2025, exklusive pensioner, vilket skulle motsvara en försvarsbudget om 53 miljarder euro.⁷²

Sammanlagt 112,5 miljarder euro avsätts till materiel för perioden 2019–2023. Under den senare delen, 2023–2025, avsätts 25 miljarder euro för förnyelsen av bägge kärnvapenkomponenterna inom marinen och flyget. Minst 36 procent av försvarsmaterielprojekten ska enligt försvarsbeslutet ske i samarbete med europeiska partners. En särskild satsning läggs på underrättelse, cyber och digital säkerhet. Till forskning och utveckling avsätts 1 miljard euro per år från 2022, en höjning om 270 000 miljoner euro⁷³

Försvarsbudgeten för 2018 uppgick till 34,2 miljarder euro (exklusive gendarmeriet) vilket innebar en ökning av försvarsanslagen med 1,8 miljarder euro. För utgifter för internationella uppdrag öronmärktes 650 miljoner euro i budgeten och 100 miljoner euro till nationella insatser. Redan under sommaren 2018 konstaterades dock att kostnaderna för insatser vida översteg detta och beräknades landa på 1 213 miljoner euro respektive 151 miljoner euro istället. 2019 beräknas försvarsbudgeten motsvara 1,78 procent av landets BNP.⁷⁴ Det är personal som utgör den största posten, därefter anskaffning av materiel. Sedan några år når Frankrike Nato gemensamma målsättning om att spendera minst 20 procent av sin försvarsbudget på materiel.⁷⁵

Det nya försvarsbeslutet beskrivs ibland som en satsning som saknar motstycke under senare år och som den största budgetssatsningen på försvaret sedan kalla krigets slut.⁷⁶ De ekonomiska delarna av beslutet har över lag fått ett gott mottagande i Frankrike och ses allmänt som en välkommen och nödvändig investering. En invändning som gjorts är emellertid att det i realiteten inte kommer att bli fråga om någon ambitionshöjning eller några större nysatningar inom den nu aktuella tidsperioden. Enligt samma resonemang kommer det, för att citera en muntlig källa, ta tid att överkomma ”år av underfinansiering och överanvändning av försvarsmakten”.⁷⁷ Istället menar man att de tillskjutna medlen främst kommer att gå till att upprätthålla och söka bevara den nuvarande kapaciteten, större nyinvesteringar kan bli möjliga först i nästa försvarsbeslut, dvs. efter 2025. Försvarschefen välkomnar visserligen den pågående försvarssatsningen och de förbättrade villkoren för den enskilde soldaten. Men Lecointre understryker att försvaret likväl kommer fortsätta att vara en försvarsmakt anpassad främst för fredstida förhållanden, ”une armée de temps de la paix” och att det återstår att se om den i framtiden kommer klara av långvariga och

⁷¹ Maulny, Jean-Pierre (2018) ”Une loi de programmation militaire...”. Det föregående försvarsbeslutet antogs i slutet av 2013, mot bakgrund av slutsatserna i den då nyligen publicerade Vitboken. Som det framkommit ovan kom beslutet för 2014–2019 dock att revideras genom en höjning från 2015. Ministère des Armées *Military Planning Act (2014–19) act and update (2015–2019)*.

⁷² IISS (2018) *Military Balance 2018*. Skulle Frankrike uppfylla sin ambition att nå 2 procent-målet år 2025 skulle det i så fall ske ett år senare än vad Nato satte upp som mål i Wales.

⁷³ Ministère des Armées (2018) ”La Loi de programmation militaire 2019–2025 en 5 minutes” och Baichère, Didier (2018) ”Loi de programmation militaire #LPM: priorité aux soldats et à innovation”.

⁷⁴ Ministère des Armées (2018) *Projet de loi des finances 2019, LPM année 1* och Tran, Pierre (2018) ”Macron signs French military budget...”. Noterbart är att procentsatsen varierar mellan olika källor beroende på beräkningsgrund, se Bergstrand, Bengt-Göran (2018) Arbets-PM: Inlaga om NATO-ländernas militära utgifter 2005–2018, 2 oktober 2018, FOI samt Commission de la défense nationale et des forces armées (2018).

⁷⁵ Ädel, Maria (2018) *Försvarekonomi i fokus: Frankrike*, memo 6291, december 2017, FOI.

⁷⁶ Tran, Pierre (2018) ”Macron signs French military budget into law...” samt Brustlein, Corentin (2018).

⁷⁷ Intervjuer i Paris i september 2018.

krävande insatser på flera fronter samtidigt.⁷⁸ Vissa menar också att de annonserade budgetökningarna är så stora att de därmed är osannolika, och skulle de bli av skulle de inte nödvändigtvis kunna upparbetas av försvaret. En annan utmaning anses ligga i att det delvis är motsägelsefulla mål att öka försvarsbudgeten samtidigt som landet har ett kärvt ekonomiskt läge och säger sig sträva mot en budget i balans.⁷⁹

Ytterligare en aspekt som har lyfts fram är det faktum att de riktigt tunga utgifterna, för förnyelsen av kärnvapenarsenalen, ligger utanför den nuvarande mandatperioden och således blir en fråga för nästa president att hantera. Enligt vissa bedömare kommer denna investering att äta upp stora delar av försvarsbudgeten och föranleda en inrikespolitisk debatt. Uppskattningar gör gällande att moderniseringen av kärnvapnen i det närmaste kommer att innebära en fördubbling av kostnaderna för kärnvapnen, från 3,9 miljarder 2017 till 6 miljarder årligen under 2020–2025, för att sedan minska igen. Moderniseringen av kärnvapnen kommer enligt vissa bedömningar därmed att behöva ske på bekostnad av konventionella vapen. Ännu har inga sådana avgöranden gjorts. Det finns samtidigt inget ifrågasättande av att Frankrike ska bevara full förmågebredd inom kärnvapen.⁸⁰

⁷⁸ Commission de la défense nationale et des forces armées (2018).

⁷⁹ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire..." och IISS Military Balance 2018 (2018) s. 72 och s. 74; Ministère des Armées (2018) "La Loi de programmation militaire 2019-2025 en 5 minutes" och Brustlein, Corentin (2018) samt intervjuer i Paris september 2018.

⁸⁰ Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military budget into law..." och IISS, Military Balance 2018 (2018) s. 74 samt intervjuer i Paris i September 2018.

3 Militära styrkor

Den franska försvarsmakten uppgår till sammanlagt ca 200 000 soldater. I totalen ingår förutom soldater inom armén, marinen och flygvapnet också elitförbanden i Främlingslegionen, om 8 900 soldater, spridda över ett tiotal regementen varav drygt hälften finns i Frankrike, samt 4 000 soldater i landets strategiska kärnvapenförband, varav 2 200 i marinen och 1 800 i flygvapnet. Den totala reserven för armén, marinen och flygvapnet uppgår till 32 300.

Utöver detta har Frankrike paramilitära styrkor om drygt 100 000, framför allt inom militärpolisstyrkan gendarmeriet, men också tull och kustbevakning, samt 40 000 reserver.⁸¹

De franska förbanden finns förutom i Frankrike också i flera andra delar av världen. Den internationella närvaron omfattar olika typer av engagemang. För det första finns det fem permanenta baser utomlands, varav fyra i Afrika och en i Mellanöstern, totalt 3 700 soldater. Dessutom har Frankrike även förband på fem franska territorier utanför Europa bl.a. i Stilla Havet, totalt 7 100 soldater. Slutligen har Frankrike förband i olika insatser, dels egna franska insatser som Operation Barkhane i Sahel, dels internationella FN-, Nato- respektive EU-insatser, totalt 8 300 soldater, varav hälften ingår i Operation Barkhane.⁸²

Den nationella säkerhetsinsatsen Sentinelle som inleddes 2015 har som mest omfattat 10 000 soldater, men är i dagsläget reducerad till ca 3 500 soldater. Samtidigt finns möjlighet att öka insatsen vid behov med ca 3 000 inom 48 timmar och ytterligare 3 000 som med längre framförhållning kan sättas in vid större evenemang och en förhöjd hotbild. Franska källor anger att totalt 13 000 soldater är i operativ tjänst i Frankrike. Detta bör inkludera soldater och sjömän i olika beredskap för nationella scenarier. Förutom de styrkor som roterar i Operation Sentinelle, kan det exempelvis handla om marinens kustbevakningsuppgifter och specialförband.⁸³

Den franska försvarsmakten har enligt gällande strategiska dokument tre grundläggande förmågor: avskräckande, konventionell och expeditionär förmåga. Därtill har den fem så kallade strategiska funktioner: avskräcka, skydda, intervensera, förmåga till lägesuppfattning och förutse, förebygga (*dissuasion, protection, intervention, connaissance et anticipation, prévention*). Dessa funktioner kan ses som operativa metoder eller generella uppgifter genom vilka Frankrike genomför sin försvars- och säkerhetspolitik. De utgör också grunden för vad Frankrike behöver för att nå sina mål och ambitioner. Viken av balans mellan funktionerna framhålls och att de ska komplettera varandra.⁸⁴

I officiella franska dokument och deklarationer, men även i forskningsanalyser, talas ofta om Frankrikes särskilda status som militär stormakt i Europa. Det finns många målande beskrivningar av fransk militär förmåga och försvarsmaktens unika erfarenheter. I den hotfulla omgivning som målas upp av franska källor pekas på flera aspekter som kommer att vara särskilt viktiga för att det franska försvaret ska kunna fortsätta att spela en framträdande roll. Kraven på den franska försvarsmakten väntas inte att minska, utan istället att öka.

Frankrike måste följaktligen se till att upprätthålla ambitionsnivån inom alla områden, inklusive försvarsindustri, militär förmågeutveckling och operativ förmåga. Den strategiska målbilden kan beskrivas

⁸¹ IISS (2018) *Military Balance 2018* s. 102 och Ministères des Armées (2018) *Defence key figures* samt Haut Comité d'Evaluation de la Condition Militaire (2017) *11e Rapport, Revue annuelle de la Condition militaire*, november 2017. För mer om Främlingslegionen se <https://www.legion-etrangere.com> Legionen består numera av två regementen för bl.a. uttågning, träning och administration, ett kavalleriregemente, två ingenjörsgementen, tre infanteriregementen och ett fallskärmsregemente.

⁸² För en översikt av fransk närvaro i utlandet se Ministère des Armées, *Déploiement opérationnels des armées françaises* samt IISS, *Military Balance 2018* (2018) s. 74 och s. 102 samt intervjuer i Paris i september 2018. När det gäller Opération Sentinelle har Frankrike som mest haft 7 000 i insatsen, alltid i gång, och 3 000 i 48 h timmars beredskap.

⁸³ Intervjuer i Paris i september 2018 och Ministère des Armées, *Déploiement opérationnels...* . När det gäller Opération Sentinelle har Frankrike som mest haft 7 000 i insatsen, alltid i gång, och 3 000 i 48 h timmars beredskap.

⁸⁴ Ministère des Armées (2018) *La LPM 2019-2025* s. 75 och Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 69-75.

som stor förmågebredd för största handlingsfrihet.⁸⁵ Detta betyder att Frankrike ska ha tillgång till även de mest exklusiva förmågorna, som exempelvis hangarfartyg. Däremot understryker man, att detta inte är entydigt med att Frankrike alltid ska agera ensamt, eller ha en gedigen nationell förmåga kvantitativt sett i alla delar. Samarbete och stöd från partners kan vara välkommet för att stärka effektiviteten av de egna insatserna men får aldrig bli en ersättning för den egna förmågan. Frankrike måste enligt den strategiska inriktningen ha förmåga att kunna agera självständigt även under längre perioder, inom t.ex. skydd av territoriet, ledning, specialoperationer och cybersäkerhet.⁸⁶

När det gäller behovet av oberoende och specifika förmågor pekas också ofta på kärnvapnen och underrättelser. Frankrike måste bibehålla och utveckla sina kärnvapen eftersom dessa avskräcker från angrepp och ses som en garanti för landets vitala intressen och strategiska autonomi. I samma anda vill Frankrike säkra att försvaret och underrättelsemyndigheterna har rätt resurser och förmåga för att kunna förebygga och förhindra kriser.⁸⁷

Som en kontrast till beskrivningarna av en militär stormakt kan det vara på sin plats att nämna att tillståndet i Frankrikes försvarsmakt har varit ett återkommande debattämne i landet under flera år. Ibland lyfts fördelar fram med det tuffa insatstempot – i princip hela försvarsstyrkan är insatsprövad och vinner unik erfarenhet. Men oftare talas om överhettning och utmattning. Redan för ett par år sedan konstaterades att det fanns en stor risk för ett överutnyttjande (*overstretch*): "the Armed forces gain operational experience but also operation fatigue".⁸⁸

Sedan dess har antalet soldater i insats ökat. Försvarschefen sa i ett tal i september 2017 att "the French armed forces have been used at '130 % of their capabilities'" och behöver tid att återhämta sig. De många insatserna har lett till stora påfrestningar. Det rapporteras om sliten materiel, pressad personal och för lite tid både för återhämtning, utbildning och övning. Förmågebrister gör sig även gällande i insatser. I den franska insatsen Barkhane i Sahel är Frankrike beroende av stöd av allierade, bl.a. amerikanska flygtransporter, vilket i sin tur för övrigt drar upp kostnaderna för insatsen. De krävande insatserna innebär dessutom att utrymmet för att utöka närvaron eller starta nya insatser är begränsat. I kölvattnet av den nationella insatsen Sentinelle talas vidare om frustrerade soldater som inte finner de tilldelade skyddsuppgifterna vare sig stimulerande eller effektiva. Sentinelle anses också utgöra en stor påfrestning i och med att uppgifterna sätter den normala rotationen med utbildning, övning, insats respektive återhämtning ur spel. Sedan flera år bryts nu den cykeln av perioder med patrullering inom landet.⁸⁹

Bland annat mot denna bakgrund är det ur franskt perspektiv eftersträvänsvärt att dela insatsbördan med andra länder. Detta förklarar inte bara landets intresse för att söka få fler europeiska länder engagerade i insatser, utan också de kapacitetshöjande åtgärder i exempelvis Afrika som görs för att länder på den afrikanska kontinenten på sikt ska kunna ta ökat ansvar för sin egen säkerhet.

3.1 Armén

Enligt den franska försvarsmaktens statistik för 2017 uppgick det totala antalet soldater i armén till 114 000, därtill omfattar armén knappt 8 000 civila, 21 000 i den operativa reserven och 5 000 frivilliga.⁹⁰

⁸⁵ Det ligger sedan i den kommande LPM att säkra att "France has sustainable, full-spectrum and balanced armed forces", s. 14–15. Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017*.

⁸⁶ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 75–76.

⁸⁷ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 5–7 och s. 85.

⁸⁸ Sundberg, Anna (2016) s. 32.

⁸⁹ IISS (2018) *Military Balance 2018* s. 102 och Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 20 och 25 samt intervjuer i Paris i september 2018.

⁹⁰ Ministère des Armées (2018) *Defence key figures*, s. 16. Det är emellertid nämnvärt att olika källor uppger ett annat antal soldater. IISS (2018) *Military Balance 2018* anger exempelvis totalt 112 500 soldater, 2 200 specialstyrkor och 18 750 reserver.

Arméförbanden utgör ca 55 procent av hela den franska Försvarsmakten och finns på ett åttiototal regementen i Frankrike och på franskt territorium utanför Europa.

Den franska arméns stridande delar organiseras främst i två stridande divisioner, om totalt ca 25 000 soldater vardera.

Den 1:a divisionen med högkvarter i Besançon består av fyra brigader och tre gemensamma funktioner. Brigaderna utgörs av 7:e pansarbrigaden (Besançon), 9:e marina infanteribrigaden (Poitiers), 27:e bergsinfanteribrigaden (Varces) och Fransk-tyska infanteribrigaden (Müllheim, Tyskland). Var och en av dessa fyra brigader är indelade i regementen och bataljoner. Funktionsförbanden i divisionen är 1:a artilleriregementet, 19:e ingenjörsgementet och 132:a hundförarbataljonen.⁹¹

Den 3:e divisionen i Marseille, består på motsvarande sätt av tre brigader och tre gemensamma funktioner. Brigaderna utgörs av 2:a pansarbrigaden (Illkirch), 6:e lätta pansarbrigaden (Nîmes) och 11:e fallskärmsbrigaden (Balma). Var och en av dessa tre brigader är indelade i 7–8 bataljoner och regementen, totalt 15 stridande och 7 stödfunktioner. Funktionsförbanden i divisionen är 2:a regementet för NBC-försvar (Fontevraud-l'Abbaye), 54:e artilleriregementet/Air-defense Regiment (Hyères) och 31:a ingenjörsgementet (Castelsarrasin).⁹²

Därtill omfattar den franska armén ett fyrtiototal regementen med bl.a. stödförband och utbildningsenheter indelade i olika grupperingar som ska kunna verka på divisionsnivå (s.k. *commandements divisionnaires*).⁹³ Förband med samma typ av verksamhet och funktion ingår i en *commandement*, men är spridda över landet och vid franska baseringar i utlandet samt på franskt territorium utanför Europa. Det finns således en gruppering för underrättelserementen, en annan för specialförband, andra för exempelvis logistik och underhåll.

Armén har en bred förmåga som på pappret ska kunna hantera hela hotskalan men ofta framhålls dess snabbreaktionsförmåga som bland annat tillskrivs dess närvaro på landets baser i utlandet och operativa erfarenhet.⁹⁴ Armén har ca 200 stridsvagnar av typen Leclerc och ca 6 300 pansarfordon. Bland arméns luftfrörliga styrkor kan exempelvis nämnas 3:e helikopterregementet i nordöstra Frankrike som har ca 40 helikoptrar (Gazelle och Puma) och som deltagit i många internationella insatser senaste åren.⁹⁵

Det är markförbanden som påverkas mest av det hårda insatstempot. Inom ramen för Operation Sentinelle har armén redan sedan operationen inleddes 2015 ständigt haft tusentals soldater i insats och i mycket hög beredskap. Därtill har armén exempelvis fallskärmsjägare i beredskap. De kommande åren ligger fokus på att förnya arméns materiel, bl.a. utrustning som rör soldatens skydd och säkerhet såsom skor och skyddsvästar, men även ammunition av liten kaliber och kommunikationsutrustning. I försvarsbeslutet ingår vidare köp av fler än 1 700 pansarfordon till armén.⁹⁶ Sommaren 2018 skrev Frankrike och Tyskland under en överenskommelse om att gå vidare med gemensam utveckling av nästa generation stridsvagnar, för att i Frankrikes fall ersätta de nuvarande vagnarna av typen Leclerc som är i bruk sedan början av nittioalet. Enligt planen ska de nya stridsvagnarna vara redo att nyttjas 2030.⁹⁷

⁹¹ Ministère des Armées (2018) *1re division*.

⁹² För mer om 3:e divisionen se Ministère des Armées (2018) *3e division*.

⁹³ Från sommaren 2018 består strukturen av 12 *commandements*, tidigare 13.

⁹⁴ Ministère des Armées (2018) *Armée de terre*.

⁹⁵ Ministère des Armées (2018) *3e régiment de l'Armée de l'Air*.

⁹⁶ Brustlein, Corentin (2018).

⁹⁷ Sprenger, Sebastian (2018). Samtal har enligt samma källa också förts om andra potentiella samarbeten som "a possible European maritime-patrol aircraft, a medium-altitude long endurance unmanned aerial vehicle, a joint C-130J transport-aircraft unit".

3.2 Marinen

Den franska marinen består av ca 35 000 sjömän samt 6 500 soldater i marinflyget, 2 000 marinkårssoldater och 5 200 i den operativa reserven.⁹⁸ Marinen är huvudsakligen organiserad kring tre större marinbaser och fyra marinflygbaser.

I Toulon i södra Frankrike ligger Frankrikes största marinbas med ca 20 000 civil och militär personal och med ca 70 procent av den franska fartygsflottan vilket gör den till Europas största marinbas. Basen i Toulon är hemmabas för hangarfartyget Charles de Gaulle, de sex taktiska atomubåtarna (sous-marins nucléaires d'attaque, SNA), flera medelstora och mindre ytstridsfartyg samt en stor del av den marina specialundervattensstyrkan Commando Hubert.⁹⁹

Frankrikes andra marinbas finns i Brest, i västra Frankrike. Brest är hemmahamn bl.a. för ytfartyg med uppgift att skydda de strategiska ubåtarna samt huvuddelen av minröjningsflottan. I Brest finns även bland annat en utbildningsskvadron för marinofficerare, oceanografiska forskningsfartyg, en flottilj av patrullbåtar, bogserbåtar och utbildningsfartyg. I L'Île Longue, nära Brest, baseras marinens 4 strategiska atomubåtar (sous-marins nucléaires lanceur d'engins, SNLE).

I Cherbourg, i nordvästra Frankrike vid kusten mot Storbritannien, ligger den tredje marinbasen. Cherbourg är hemmahamn för en flottilj patrullbåtar och en enhet med röjdykare med understödsfartyg. Basen genomför som många andra marina enheter bland annat många räddningsuppdrag till sjöss. Frankrike har en lång kust och det är försvarsmakten som sköter kustbevakningen varför marinen behöver ha ständig beredskap för den typen av insatser.

Inom franska marinen finns det också 4 marinflygbaser (Base d'aéronautique navale, BAN) med sammanlagt 15 s.k. marinflygflottiljer: BAN Hyères, nära marinbasen i Toulon, med 3 flygflottiljer med bl.a. lätta helikoptrar; BAN Lann-Bihoué med 5 flygflottiljer för bl.a. havsövervakning; BAN Landivisiau, strax norr om Brest, med 3 flygflottiljer och 1 skvadron: varav två för attack och en för luftförsvar samt BAN Lanvéoc-Poulemic med två flygflottiljer och 2 skvadroner med bl.a. helikoptrar NH90 respektive Lynx för sjöstrid.

De franska marinkårssoldaterna är fördelade på olika enheter på 10 platser i Frankrike, med inriktning på skydd av övriga marinstyrkor respektive maritima specialinsatser. Huvudbasen för styrkan är i Lorient vid Atlantkusten.

Den franska marinen har 1 hangarfartyg, Charles de Gaulle, med ombordbaserat stridsflyg, och 3 hangarfartyg (Mistral) för helikoptrar. När det gäller övriga ytstridsfartyg varierar siffrorna något, beroende på indelning, ca 10-12 jagare och ca 15 fregatter. Därtill har Frankrike 10 ubåtar varav 4 strategiska missilubåtar och 6 attackubåtar. Marinflyget har bland annat 42 stridsflygplan Rafale Marine, anpassat till marinens behov, Hawkeyeflygplan för stridsledning och Atlantique 2-flygplan för havsövervakning och ubåtsjakt. Atlantique 2 planen har modifierats så att de numera kan flyga med smarta vapen. De är mycket insatta i insatser söderut och trots att franska marinen uttryckt intresse för att samöva i Östersjön så har man ännu inte fått möjligheten.¹⁰⁰ Marinen delar för övrigt in sitt operationsområde i olika geografiska zoner, däribland norra Europa, vad man kallar den maritima zonen Engelska kanalen – Nordsjön. De norra regionerna tilldrar sig ett ökat intresse från marinen och marinen framhåller behovet av regelbunden marin närvaro för att öka sin kunskap och visa sin närvaro, bland annat mot bakgrund av ryska aktiviteter. Marinens strategiska atomubåtar patrullerar redan idag i området.¹⁰¹

Målet med det pågående reformprogrammet för marinen, Horizon Marine 2025, är att förnya huvuddelen av materielen. Många källor framhåller framför allt bristen på fregatter som begränsar möjligheten att

⁹⁸ Ministères des Armées (2018) *Defence key figures* s. 16 och IISS (2018) *Military Balance 2018*.

⁹⁹ Marine nationale 2016 (2016) *Dossier d'information*, september 2016, Cols bleus, marine.

¹⁰⁰ Marine nationale 2016 (2016) s. 22–23 och intervjuer i Paris i september 2018.

¹⁰¹ Marine nationale 2016 (2016) s. 7.

agera, även i svenskt närområde. Som ett exempel nämns att när hangarfartyget Charles de Gaulle seglat har hon tidvis haft tysk, brittisk och amerikansk skyddsskärm eftersom Frankrike saknat fregatter. Liggande planer omfattar bl.a. en modernisering av befintliga fregatter samt 5 nya fregatter (FREMM).¹⁰² Det finns också behov av att ersätta den nuvarande daterade patrullbåtsflottan, målet är 19 fartyg innan 2030. En process ska redan nu också inledas för att på upp emot 20 års sikt kunna ersätta landets hangarfartyg och inom ramen för det nuvarande försvarsbeslutet planeras för fyra nya taktiska ubåtar.¹⁰³

När det gäller transport- och tankfartyg, som tillgodoser behovet av flygbränsle, drivmedel till fartyg och livsmedel till förband i insatser, beskrivs behoven som brådskande. Två fartyg av detta slag kommer att tas i bruk till 2025, två ytterligare beräknas tillkomma 2030, vilket innebär att Frankrike går från 3 till 4. Däremot så behöver man hyra civila lätta helikoptrar för att ersätta de nuvarande 16 helikoptrar som nått slutet på sin livslängd.¹⁰⁴

3.3 Flygvapnet

Det franska flygvapnet består av ca 41 000 soldater och drygt 5 000 i den operativa reserven. Flygvapnet finns på 25-talet flygbaser runtom i Frankrike, därtill är flygvapnet även närvarande i exempelvis Djibouti och i franska territorier utanför Europa.

När det gäller stridsflygsflottan varierar siffrorna något mellan olika källor, både vad gäller numerär och framtida förändringar. Förklaringen till de olika siffrorna ligger troligen i vilken mån avställda plan räknas in eller inte och vilken tidsplan man ser för avveckling av vissa flygplanstyper. Vanligen uppskattas flygvapnets stridsflygsflotta till ca 220 flygplan, varav hälften Rafale multirollflygplan, som beskrivs som ryggraden i flygförsvaret. Frankrike har i dagsläget knappt 80 transportflygplan, med olika kapacitet.

Det finns många källor som rapporterar om brister i det franska flygvapnet. Lufttankningsförmågan framhålls ofta som särskilt prioriterad att stärka men även behovet av fler och modernare transportflygplan och stridsflygplan framhålls. Frankrike har i alla de senaste insatserna varit beroende av amerikanskt logistiskt stöd och även om detta må vara välkommet i ett kort tidsperspektiv så understryks att detta inte är önskvärt på längre sikt givet strävan efter strategisk autonomi och handlingsfrihet.¹⁰⁵

Vad gäller lufttankningsförmågan planerar Frankrike att byta ut de 50 år gamla flygplanen (14 st. C-135FR och KC-135) mot nya A-330 MRTT multirollflygplan (Phénix). Den ursprungliga inriktningen om 12 nya plan har sedermera ökat till 15, varav de 3 extra ska levereras 2025–2030.¹⁰⁶ I juli 2018 rapporterades i övrigt att Frankrike genomfört tester med lufttankning av Rafaleplan med A400M transportplan vilket beskrivs som en milstolpe för förmågeutvecklingen och testerna fortsätter.¹⁰⁷

Även på flygtransportsidan sker en förnyelse i och med att de tvåmotoriga mindre Transallflygplanen (C-160) som varit i bruk sedan 1960-talet ersätts med 25 A400M-flygplan fram till år 2025. Idag har Frankrike 14 A400M, under 2019 kommer landets femtonde flygplan av denna modell att levereras, vilket utgör det första av totalt utlovade 11 nya plan i det nya försvarsbeslutet. Sett till antalet kommer Frankrike under en period att ha färre transportflygplan men med en större lastkapacitet. Utvecklingen av A400M har dock

¹⁰² L'histoire en Rafale (2018) "LPM 2019-2025 : le deuxième porte-avions n'est pas pour demain", 9 februari 2018 och intervjuer i Paris i september 2018.

¹⁰³ Ministère des Armées (2018) *La LPM 2019-2025* och Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military...".

¹⁰⁴ Le Télégramme (2018) "Armées. De bonnes nouvelles pour la Marine", 9 februari 2018.

¹⁰⁵ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire...".

¹⁰⁶ Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military budget...".

¹⁰⁷ Tran, Pierre (2018) "France proves midair refuelling capability with Rafale and A400M", 11 juli 2018.

varit omgärdad av många problem och förseningar.¹⁰⁸ Flygtransportförmågan kommer vidare att stärkas ytterligare via de nya A-330 MRTT multirollflygplanen som även kommer att fungera som transportplan.

Som redan nämnts enades Frankrike och Tyskland sommaren 2018 om att gå vidare med gemensam materielutveckling. Uppgåelsen omfattade ett nytt stridsflygplan (SCAF, Système de Combat Aérien du Futur) för att i Frankrikes fall ersätta de nuvarande stridsflygplanen, av Rafaletyp men möjligen även Mirage 2000. De nya flygplanen ska enligt planen vara färdigutvecklade och levererade 2040.¹⁰⁹ Redan under det nuvarande försvarsbeslutet ska flygvapnet få 28 nya Rafaleflygplan och 55 uppgraderade Mirage 2000-flygplan.¹¹⁰

Det rapporteras om problem med låg tillgänglighet för både flygplan och helikoptrar. Enligt flera uppgifter är bara hälften av flygvapnets flygplan fullt tillgängliga. Särskilt A400M-planen pekas ut som en begränsning för rörligheten och den expeditionära förmågan. Tillgängligheten har dessutom försämrats och kostnaderna för underhåll och logistik har stigit trots en ökning av underhållsbudgeten. Försvarsministerns åtgärdsplan handlar bland annat om att förenkla underhållsprocessen, som i nuläget omfattar för många aktörer. Ett exempel som nämns är att upp till 30 aktörer är inblandade vid en reparation av en helikopter.¹¹¹ Ett annat exempel som illustrerar utmaningen på flygsidan är att Frankrike förutom att alltid ha stridsflyg i hög beredskap, alltid har ett plan med Awacs-sensorer i ständig beredskap för luftövervakning och stridsledning. Men för att ha ett plan med denna förmåga i ständig beredskap behöver man ha tillgång till mellan två till tre flygplan och det är svårt när man har totalt fyra.¹¹²

3.4 Personalförsörjning

Frankrike beslutade 1996 att avskaffa värnplikten. Under flera år gjordes också personalminskningar och andra rationaliseringar genom exempelvis regementsnedläggningar. Efter attentaten i november 2015 valde dåvarande presidenten Hollande att avbryta de planlagda personalminskningarna om 34 000 anställda. Istället påbörjades rekrytering inom framför allt cyberförsvarsförmåga och underrättelseverksamhet.¹¹³

Frankrike har idag en jämförelsevis stor försvarsmakt med europeiska mått mätt, totalt 200 000 soldater. I det nuvarande försvarsbeslutet nämns en personalökning på 6 000 personer för perioden, dvs. 2019–2025, varav hälften mellan 2019 och 2023. Även denna gång görs en särskild satsning bl.a. på personal inom underrättelse och cyberområdet. Personalkostnaderna har för övrigt stigit de senaste åren som en effekt av det stora antalet insatta soldater.¹¹⁴

Det finns i Frankrike ett starkt stöd för försvarsmakten och efter terrorattentaten har försvaret märkt av ett växande intresse vid rekryteringar. Samtidigt har de ökade kraven på soldaterna och kännedomen om de tuffa arbetsvillkoren, med krävande internationella insatser och få möjligheter till utbildning, övning och

¹⁰⁸ Tran, Pierre (2018) "France meets A400M milestone early", 22 mars 2018 och Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire..." samt intervjuer i Paris i september 2018 samt Malyasov, Dylan (2018) "Airbus : A400M's troubled history is nearing its end".

¹⁰⁹ Sprenger, Sebastian (2018) "France, Germany kick off race for..." och Defens'aero (2018) "SCAF: La France et l'Allemagne poursuivent la mise en place de leur futur avion de combat", 26 juni 2018.

¹¹⁰ Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military budget into law..."

¹¹¹ Mer i detalj pekar källor exempelvis på att en Caracalhelikopter av fyra har beredskap att flyga och en till två A400M transportflygplan av sammanlagt 14 plan som är redo att lyfta. När det gäller Rafalestridsflygplanen är tillgängligheten 49 procent, medan andra flyg har ännu lägre siffror: 22 procent för C-130 transportflyget, 25 procent Tigerattackhelikoptern och 26 procent för Lynxhelikoptrarna, se Mulholland, Rory (2017) "Ground force : Half of France's military planes 'unfit to fly'", *The Telegraph*, 16 december 2017 och Ministère des Armées (2017) Discours de Florence Parly, ministre des Armées, sur le plan de modernisation du Maintien en condition opérationnelle (MCO) aéronautique, 11 december 2017.

¹¹² Intervjuer i Paris i september 2018.

¹¹³ Sundberg, Anna (2016) s. 48 och Ministère des Armées (2014) *Projet de Loi Actualisation de la Programmation Militaire 2014/2019 – Dossier thématique*.

¹¹⁴ Ministère des Armées (2018) "La Loi de programmation militaire 2019-2025 en 5 minutes".

avbrott varit återhållande faktorer. Under 2018 har frågan om ett förenklat anställningsförfarande kommit upp på den politiska agendan, liksom behovet av att se över soldaternas arbetsförhållanden och sociala villkor samt anhörigstödet.¹¹⁵

Att skapa en allmän totalförsvarspflicht var ett av Macrons vallöften och sommaren 2018 presenterades ramarna för den kommande reformen, le service national universel (SNU). SNU, som enligt planen ska gälla från sommaren 2019, ska omfatta en månad allmän plikttjänstgöring från 16 års ålder. Ca 750 000 unga beräknas beröras årligen. Den obligatoriska månaden ska bl.a. innefatta föreläsningar i samhällskunskap och första hjälpen. Möjligheten till förlängt engagemang upp till ett år ska erbjudas för unga mellan 16–25 år.¹¹⁶

Mottagandet har varit svalt om inte öppet kritiskt. Det konstateras att SNU inte finns med i försvarsbeslutet och att initiativet kommer bli kostsamt, uppskattningsvis ca 1,6 miljarder euro årligen för den obligatoriska tjänstgöringsmånaden. Redan nu har också ambitionsnivån sänkts, framför allt med hänvisning till de pågående insatserna. Macrons vallöfte handlade om att införa en obligatorisk tjänstgöring om 3–6 månader. Från Försvarsmaktens håll har kritik riktats mot att det ännu är oklart vem som i praktiken ska ansvara för tjänstgöringen och att praktikaliteter som var de unga ska inhysas inte är klargjorda. Gemensamt för många kommentarer – även om inte alla vill gå så långt som en del muntliga källor och kalla det ”en gimmick utan reellt värde”, ”barnvaktande” eller ”semesternöje” – är att denna satsning inte kommer att påverka försvarsförmågan. Det är för övrigt inte heller det uttalade syftet. Istället talas om målet att stärka bandet mellan försvaret och medborgarna för ett mer enat samhälle och en ökad motståndskraft.¹¹⁷

3.5 Materieförsörjning

Frankrikes försvarsindustri består av ett dussin globala företag, knappt 4 000 små och medelstora företag och mer än 200 000 arbetstillfällen i landet.¹¹⁸ Efter flera försäljningsframgångar under 2016 blev Frankrike världens näst största vapenexportör, efter USA och på samma plats som Ryssland.¹¹⁹

Frankrike betraktar en stark nationell försvarsindustri som en strategisk resurs, en förutsättning för landets handlingsfrihet och en grundsten i den strategiska autonomin. Den anses tillika vara en viktig faktor för landets internationella ställning. Det finns en stark koppling till den högsta politiska makten och den franska staten har ett betydande ägande i den franska försvarsindustrin.¹²⁰ Frankrike har en utvecklad försvarsindustri som medger att huvuddelen av materielinköpen kan ske nationellt även om man förvisso inte är helt självförsörjande.¹²¹

Som det redan har konstaterats har fransk materiel utsatts för hårda påfrestningar under de senaste åren. De första åren av försvarsbeslutsperioden kommer därför att fokusera på förnyelse av materiel som är förbrukad och sliten av tidens tand och av alla insatser.¹²² Enligt Macron handlar investeringarna om att upprätthålla landets trovärdighet.¹²³ Medlen till underhåll ökar också och processerna ses över, för att bättra

¹¹⁵ France Inter (2015) ”Attentats de Paris: l’Armée reçoit de nombreuses candidatures”, 19 november 2015 och intervjuer i Paris i september 2018 samt Lagneau, Laurent (2018) ”LPM 2019-2025 : Le ministère des Armées veut simplifier le recrutement du personnel civil”.

¹¹⁶ Brustlein, Corentin (2018) ”Défense: l’ambition présidentielle face à la réalité”. Om vallöften se även Le Monde (2017) Programme de Emmanuel Macron, comparateur de programmes.

¹¹⁷ Marmouyet, Françoise (2018) ”Le service national universel loin des promesses de Macron”, 27 juni 2018, France 24 och France.24 (2018) ”France: Emmanuel Macron confirme un service national obligatoire de ‘3 à 6 mois’”, 14 februari 2018.

¹¹⁸ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 63.

¹¹⁹ Guillermand, Véronique (2017) ”Ventes d’armes: la France a battu un record historique en 2016”, 28 februari 2017.

¹²⁰ Sundberg, Anna (2016) s. 50 och Béreau-Sudreau, Lucie (2017) ”La politique française de soutien aux exportations”, Ifri, Focus Stratégique nr 73, juni 2017.

¹²¹ IISS (2018) *Military Balance 2018* s. 102.

¹²² Maulny, Jean-Pierre (2018) ”Une loi de programmation militaire...”.

¹²³ Tran, Pierre (2018) ”Macron signs French military budget into law...”.

anpassas till den verklighet som råder med motiveringen att det nuvarande systemet var inriktat på en fredstida försvarsmakt och inte lämpad för de krigstida förhållanden som nu gäller.¹²⁴

Det nya försvarsbeslutet genomsyras vidare av en större öppenhet för europeiskt samarbete kring utveckling och tillverkning av materiel. Den uttryckta ambitionen är att så mycket som möjligt ska tillverkas tillsammans med andra, framför allt europeiska partners, även om utom-europeiska partners inte per automatik är uteslutna. Samarbete ska alltid först övervägas, med undantag för program som har direkt bäring på den nationella suveräniteten såsom exempelvis den nukleära avskräckningsförmågan. Bland potentiella och ibland planerade samarbeten har nämnts drönare (MALE), maritima patrullfartyg (PATMAR Futur), minröjningsfartyg (SLAMF) med Storbritannien och de redan nämna programmen med Tyskland om stridsflygplan och stridsvagnar.¹²⁵

En stark europeisk försvarsindustri – europeisk såväl i betydelsen försvarsindustriföretag i Europa som en mer integrerad försvarsindustri – är enligt franskt synsätt grundläggande för den europeisk strategisk autonomi. Franska källor uttrycker ofta irritation över att andra europeiska länder inte gör tillräckligt medvetna val när de köper utomeuropeisk materiel. Enligt Frankrike är det naivt att tro att länder som USA skulle fortsätta stödja Europa med exempelvis reservdelar i händelse av att man inte delar en åsikt i en allvarlig internationell fråga. En muntlig källa exemplifierar med franska erfarenheter från Irakkriget då Frankrike och USA hade olika syn på hur situationen skulle hanteras och USA införde vad som jämförts med ett smygebargo och slutade leverera viktiga komponenter till Frankrike.¹²⁶ Den europeiska försvarsfonden (EDF) som ska finansiera utveckling av försvarsmateriel och försvarsteknik, som EU beslutat om 2017, välkomnas i Frankrike och ses som en av flera möjliga vägar till ökat försvarsindustriellt samarbete i Europa.¹²⁷

Tabell 1: Personal och viktigare materiel i Frankrikes försvarsmakt 2018¹²⁸

Personal/Materiel	Antal/Numerär	Anm.
Personal		
Stående styrka	202 000	Ibland anges personalstyrkan uppgå till drygt 206 000 men innefattar då även militärpersonal i administrativ tjänst.
Reserver	32 000	
Paramilitär	103 000	Gendarmeriet, kustbevakning och tull. Ca 40 000 reserver.
Materiel		
Stridsvagnar	400 (varav 200 Leclerc)	
Pansarfordon	6 300 (varav 2 600 för trupp-transport)	
Artilleripjäser	440 artilleri/330 haubitsar/13 raket-artilleri	
Helikoptrar	450 (varav 90 Gazelle och 70 Tigre)	
Ytstridsfartyg	1 hangarfartyg/ 3 helikopterhangarfartyg (Mistral)/10-12 jagare/15 fregatter	

¹²⁴ Intervjuer i Paris i september 2018.

¹²⁵ Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire..." och Ministère des Armées (2017) Defence and national strategic review 2017 s. 64-67.

¹²⁶ Intervjuer i Paris i september 2018.

¹²⁷ Intervjuer i Paris i september 2018.

¹²⁸ Tabellen bygger en sammanställning av de officiella franska dokument som ingår i studien och de angivna antalen ska ses som ungefärliga uppskattningar. Noterbart är att olika officiella franska dokument och även IISS (2018) *Military Balance 2018* delvis anger olika uppgifter beroende på indelning.

Ubåtar	10 ubåtar (varav 4 strategiska (SNLE) och 6 attack (SNA))	
Stridsflygplan	275 (varav huvuddelen Mirage 2000 och Rafale multiroll plan)	Varav 45 inom marinstridsflyget
Transportflygplan	80 (varav 18 Transall, 14 Hercules och 14 A400M, pågående test med lufttankning)	11 A400M att levereras 2019-2025.

3.6 Frankrikes bidrag till NATO:s försvar i närområdet

Nato – och då även Frankrike i egenskap av Nato-medlem – har olika typer av närvaro och engagemang i svenskt närområde. Frankrike har som redan har konstaterats ett stort antal förband i internationella insatser runt om i världen. Frankrike bidrar också till Natos försvar i närområdet men i antal räknat är bidraget begränsat och varierar dessutom över tid.

Frankrike bidrar till Natos luftrumsövervakning i Baltikum (Baltic Air Policing, BAP) vilken är den Natonärvaro som pågått längst i området, sedan 2004. Frankrike beskriver sitt deltagande i BAP som ett uttryck för sin solidaritet med allierade och det kollektiva försvaret.¹²⁹ Frankrike har deltagit i luftrumsövervakningen vid sammanlagt sju tillfällen. Senast Frankrike bidrog, från slutet av april till början av september 2018, deltog Frankrike med 4 stridsflygplan (Mirage 2000-5) och ca 100 personer från flygbasen i Luxeuil i östra Frankrike. För första gången var det franska bidraget baserat vid Ämari-flygbasen i Estland. I samma rotation, Natos 47:e i ordningen, bidrog Portugal och Spanien med plan som utgick från Siauliai-flygbasen i Litauen, den andra flygbas i Baltikum som används för BAP.¹³⁰

Frankrike bidrar även till Natos förstärkta framskjutna närvaro (enhanced Forward Presence, eFP) som består av en förstärkt bataljonsstridsgrupp baserad i vart och ett av de tre baltiska länderna och i Polen.¹³¹ Ursprungligen fördes diskussioner med Frankrike om att ta på sig rollen som ramansvarig (*framework nation*) för en av de fyra bataljonsstridsgrupperna. Istället blev det Kanada som klev in vid sidan om Storbritannien, Tyskland och USA. Enligt uppgift ska Frankrike ha hänvisat till bristande resurser till följd av den redan ansträngda insatsbördan.¹³²

Frankrikes bidrag till eFP, kallat Mission Lynx, utgörs istället av olika förband med olika sammansättning över tid.¹³³ Förutom att genom sin närvaro bidra till säkerheten i området har Frankrike motiverat sitt deltagande som ett konkret uttryck för sin solidaritet och tillförlitlighet men även som en möjlighet att tillsammans med övriga förband på plats öva och stärka interoperabiliteten. Som exempel kan nämnas att franska eFP-förband under 2018 organiserade två övningar i Litauen och deltog i sju internationella övningar, varav den största Saber Strike i juni samlade totalt 18 000 soldater.¹³⁴ I samband med förflyttningen av franska förband till och i Baltikum konstaterades att rörligheten utgjorde

¹²⁹ Permanent Representation of France in NATO *French engagement in Operation Baltic Air Policing*.

¹³⁰ Det är nämnvärt att franska flygplan vid ett tillfälle också varit stationerat vid flygbasen i Malbork, Polen. För mer om rotationen se Natos hemsida https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_153746.htm och Ambassade de France en Estonie *Enhanced Air Policing 2018: fin de mandat pour le détachement français*.

¹³¹ Ministère des Armées, *La LPM 2019-2025* s. 75.

¹³² Kühn, Ulrich (2018) "Consequences for NATO" och Zapfe, Martin "Threatened from Within? NATO, Trump and Institutional Adaption", chapter 4 in Thränert, Oliver and Zapfe, Martin (2017) *Strategic Trends 2017. Key Developments in Global Affairs*, Center for Security Studies.

¹³³ En muntlig källa menar att valet att kalla insatsen för "une mission" och "un détachement" och inte, som i princip alla andra Natoländer, "une opération" är en politisk signal från Frankrike för att hålla nere diskursen i relation till Ryssland. En annan tolkning är att det franska bidraget är av begränsad omfattning och därmed snarare en mission. Intervjuer i Paris i september 2018.

¹³⁴ Permanent Representation of France in NATO *French deployment in the context of the enhanced forward presence* och Ministère des Armées *Bilan de huit mois mission en Lituanie*. För mer detaljer om vad som har övats se Ministère des Armées, *Désengagement terminé pour le 16e Bataillon de chasseurs*.

en utmaning. Rörligheten inom armén beskrivs annars som god och tillgodoses genom militära lastbilar, s.k. *flatbeds*, och egna militära järnvägsvagnar för transporter, vilket också användes vid transporten upp till Baltikum. Svårigheterna förklarades främst bestå av formalia och teknikaliteter vid gränsövergångar. Detta menar man dock är ett övergående problem då både EU och Nato tagit initiativ på detta område. En militär Schengenuppgrörelse för ökad rörlighet efterlyses.¹³⁵

Frankrike understryker att eFP bidrar till säkerheten i området och inte enbart är att betrakta som en symbolisk närvaro, trots den ringa totala numerären: ”Det är ingen övning, utan på riktigt. Det fungerar.”¹³⁶ I sammanhanget hänvisas till den tunga materiel man placerat i Baltikum och som av flera muntliga källor betecknas som ”slagkraftig”, 4 Leclerc stridsvagnar, 13 pansarfordon och 10-talet medeltunga stridsfordon.¹³⁷ I direkt anslutning till Mission Lynx pekar franska muntliga källor också på Frankrikes kärnvapenförmåga. Förutom att i ett nationellt perspektiv betraktas som en garanti för landets autonomi är kärnvapnen enligt franskt synsätt även ett viktigt bidrag till europeisk säkerhet. Det faktum att Frankrike är en kärnvapenmakt ger därmed, i franska ögon, extra tyngd åt närvaron i Baltikum och höjer tröskeleffekten.¹³⁸

Från april 2017 till september 2018 bidrog Frankrike med mellan 3–400 soldater. Under de första åtta månaderna, fram till januari 2018, var förbanden på plats på militärbasen i Tapa, i östra Estland inom ramen för den mekaniserade bataljonsstridsgrupp som leds av Storbritannien. Under den kvarvarande perioden, fram till september 2018, roterade de franska förbanden till militärbasen i Rukla, Litauen, där Tyskland har ramansvar.

Sammansättningen av det franska bidraget har varierat över tid. I Estland bestod bidraget inledningsvis av ett mekaniserat infanterikompani, artillerienheter från marinen, en försvarsgemensam stridsgrupp och ett stödförband. När den marina delen av styrkan roterade hem efter ca fem månader ersattes den med framför allt soldater ur Främlingslegionen.¹³⁹

Bidraget i Litauen bestod inledningsvis av förband från ett mekaniserat infanteriförband och från en bergsjägarbataljon samt ett logistiskt stödförband, integrerade i den litauiska mekaniserade infanteribrigaden Iron Wolf.¹⁴⁰ I april 2018 roterade delar av det franska bidraget och ersattes med 16:e jägarbataljonen.¹⁴¹ I september 2018 ersattes den franska närvaron i Litauen av belgiska soldater. Frankrike avser emellertid att under 2019 åter delta i eFP i Estland med en försvarsgemensam stridsgrupp och ett stödförband, stridsvagnar, pansarfordon och medeltunga stridsfordon.¹⁴²

Nato har även ett antal snabbinsatsförband i beredskap i Europa. Den maritima komponenten i Natos snabbinsatsstyrka NRF (Nato Response Force) utgörs av Natos stående maritima grupp (Standing Nato Maritime Groups, SNMG) och Natos minröjningsenheter (Standing Nato Maritime Mine Countermeasure Groups, SNMCMG). Under 2018, från den 1 januari 2018, leder Frankrike delar av

¹³⁵ Intervjuer i Paris i september 2018.

¹³⁶ Intervjuer i Paris i september 2018.

¹³⁷ Permanent Representation of France in NATO *French deployment in the context of the enhanced forward presence* och intervjuer i Paris i september 2018.

¹³⁸ Intervjuer i Paris i september 2018. En muntlig källa menar till och med att Frankrike, till skillnad från andra länder inom eFP, i praktiken inte varit så upptaget och intresserat av diskussioner om hur de allierade vid ett skarpt läge ska kunna tillföra styrkor, s.k. ”follow-on troops, eller långsiktigt klara logistik och underhåll. ”Vi har ju kärnvapen.”

¹³⁹ Permanent Representation of France in NATO *Handover-takeover of the French detachment*.

¹⁴⁰ Permanent Representation of France in NATO *The Lynx detachment redeploys in Lithuania as part of NATO's enhanced Forward Presence* och Stoicescu, Kaley (2018) ”Ensuring continued allied presence in Estonia: The importance of deploying an Estonian contingent to Mali”, 2 februari 2018, International Centre for Defence and Security Estonia, blog.

¹⁴¹ Ministère des Armées *Fin du mandat Lynx*.

¹⁴² Permanent Representation of France in NATO *Ambassador Duchène met with the French troops deployed in eFP* och Lietuva 24 ”France joins the NATO enhanced Forward Presence battalion in Lithuania”, 14 januari 2018 samt Lebrun, Maxime (2018) ”Strategic Autonomy?...”.

NRF:s maritima komponent. Vad som beskrivits som en viktig del i förberedelserna inför detta uppdrag var den stora maritima övningen i Frankrike, Brilliant Mariner 2017 som genomfördes i Medelhavet under två veckor hösten 2017, från marinbasen i Toulon med bl.a. fartyg från SNMG och SNMCMG. Sammanlagt deltog 3 500 sjömän och 30 enheter från ett stort antal NATO-medlemmar och flygplan från tre länder.¹⁴³

Frankrikes högkvarter för snabbinsatsstyrkor ligger i Lille (le Quartier général du corps de réaction rapide-France). Högkvarteret som är certifierat av Nato har förutom fransk personal också representanter från 15 andra stater. Det beskrivs som ett multinationellt operativt högkvarter som kan leda både nationella och internationella insatser som genomförs av Frankrike såväl som Nato- och EU-insatser. Från juli 2017 och ett år framåt var det franska operativa högkvarteret i Lille ansvarigt för ledningen av markförbanden i Natos spjutspetsstyrka (Very High Readiness Joint Task Force, VJTF).¹⁴⁴ Det multinationella högkvarteret Eurocorps, baserat i Strasbourg, kommer för övrigt att stå i beredskap för NRF 2020.¹⁴⁵

Vidare har Nato satt upp åtta multinationella staber, Nato Force Integration Units (NFIU), varav fyra i svenskt närområde: i Baltikum och i Polen. Syftet med dessa mindre staber är att underlätta övningsverksamheten men även mottagandet av förstärkningar i kris och krig. Frankrike bidrar med personal till NFIU Estland. Frankrike har sedan 2015 även personal vid Natos operativa kärnhögkvarter, MNC NE, i Szczecin, Polen, som kan leda markoperationer på den s.k. nordöstra flanken.

Nato har vidare en utökad övningsverksamhet i svenskt närområde. En av de största Natoövningarna i området var Trident Juncture 18, som genomfördes i norra Atlanten, Island och Norge, under senhösten 2018, för att öva ett artikel 5-scenari. Totalt deltog mellan 45 000–50 000 soldater från 31 länder. Frankrike var enligt vissa källor näst största bidragande nation sett till antal soldater, sammanlagt 3 000. Det franska bidraget från armén bestod bl.a. av ett bergsjägarförband och luftstyrkor, men även förband för skydd mot kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel. Även marinen deltog, med bl.a. en fregatt och en fregatt specialiserad på ubåtsbekämpning. Franska källor betonar särskilt övningens betydelse för att öva i ett krävande klimat och testa logistik.¹⁴⁶

Franska källor försäkrar även fortsättningsvis en fransk närvaro i svenskt närområde, såväl på marken som i luften och till sjöss.¹⁴⁷ Framför allt i inledningsskedet av Natos förstärkta insatser på den östra flanken hördes ibland kritik mot Frankrike för att inte engagera sig mer för säkerheten i regionen. Inte oväntat tillbakavisades detta av Frankrike, bland annat med hänvisning till landets engagemang i andra delar av världen. Ur franskt perspektiv är Europas säkerhet en gemensam angelägenhet – det den ena gör i syd avlastar dem i norr att göra mer där.¹⁴⁸ Ibland talas också om att Frankrike har en transaktionsinriktad ansats (*transactional approach*) inom säkerhet och just franskt engagemang i Baltikum används som en illustration på detta. Med enkel matematik visas på att Frankrike bidrar med 300 soldater till eFP-bataljonen i Estland, under Storbritanniens ledning, och att Estland bidrar med 300 soldater till Frankrikes Operation Barkhane i Mali där Storbritannien bidrar med 3 helikoptrar. Andra menar att denna typ av kohandel inte överensstämmer med verkligheten, framför allt eftersom besluten

¹⁴³ NRF består av ca 40 000 soldater, såväl mark-, luft- och sjöstridskrafter samt specialstyrkor. Yaylali, Devrim (2017) "Brilliant Mariner 2017 Has Kicked Off In France".

¹⁴⁴ Ministère des Armées *Les grands commandeurs*.

¹⁴⁵ För mer om Eurocorps se www.eurocorps.org.

¹⁴⁶ Espérandieu, Matthias (2018) "La France, deuxième pays contributeur pour l'exercice Trident Juncture 18", Marine nationale 18 oktober 2018 och Lagneau, Laurent (2018) "Trident Juncture 2018 : 3.000 militaires français seront mobilisés pour le plus important exercice de l'Otan depuis la Guerre Froide", Opex 360, 13 oktober 2018 samt Ministère des Armées (2018) *Trident Juncture: échange de savoir-faire logistique franco-norvégiens*, 25 oktober 2018.

¹⁴⁷ Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017* s. 23-24.

¹⁴⁸ Sundberg, Anna (2016) s. 28-31.

Titel
Frankrikes säkerhetspolitik och militära förmåga

fattats med olika tidsintervall.¹⁴⁹ En muntlig källa menar att Frankrikes val att bidra till just bataljonsstridsgrupperna i Estland och Litauen är ett politiskt färgat val – Frankrike vill vara på plats där de andra två viktiga europeiska aktörerna, Tyskland och Storbritannien, är ramverksnationer.¹⁵⁰

¹⁴⁹ Stoicescu, Kaley (2018) "Ensuring continued allied presence in Estonia..."

¹⁵⁰ Intervjuer i Paris i september 2018.

Tabell 2: Viktigare förband i Frankrikes försvarsmakt

Förband	Organisation 2018	Anmärkningar
Gemensamt		
Strategiska kärnvapenförband	2 200 marinen, 1 800 flygvapnet	
Rymd	3 kom.satelliter, 4 und. (ISR ¹⁵¹) och 2 fjärrspaning	
Paramilitär	103 000 inom gendarmeriet, tull och kustbevakning	40 000 reserver
Armé		
	2 stridande divisioner à 25 000 soldater: 2 pansarbrigader 1 lätt pansarbrigad 1 marininfanteribrigad 1 fallskärmsbrigad 1 bergsinfantbrigad Fransk-tyska infanteribrigaden	Totalt 120 000 soldater inkl. frivilliga, exkl. reserver 300–400 eFP Baltikum, Mission Lynx, 4 Leclerc stridsvagnar, 13 pansarfordon och 10-talet medeltunga stridsfordon, april 2017–september 2018. Åter 2019.
	Stöd-, special- och utbildningsförband avsedda att användas på divisionsnivå¹⁵²	Totalt 18 750 reserver, 75–150/"bataljon" resp. 160/"specialregemente"
	Reserver armén - 79 Interventionsenheter (UIR) - 23 Specialenheter (USR)	
Marin		
	Toulon: T.ex. 1 hangarfartyg med Rafaleplan, 6 taktiska atomubåtar, 12 fregatter, 3 minjagare samt 4 enheter specialstyrkor. Brest, inkl. l'Île Longue: T.ex. 4 fregatter, 8 minjagare, 36 Rafaleplan (marine), 9 Lynx helikoptrar, 10 Atlantique 2, 8 minröjningsfartyg, 1 utbildningsskvadron för marinofficerare, oceanografiska forskningsfartyg, 6 patrullbåtar, utbildningsfartyg. I l'Île Longue, 4 strategiska atomubåtar Cherbourg: T.ex. 5 patrullbåtar, 1 enhet med röjdykare med understödsfartyg. Marinkår - 18 enheter Reserver 5 200	Totalt 35 000 sjömän samt 6 500 i marinflyget, 2 000 marinkårssoldater, exkl. reserver.

¹⁵¹ Intelligence, surveillance and reconnaissance.¹⁵² 10 commandements divisionnaires.

Flygvapen		
	5 Jaktflottiljer 3 Transportflygflottiljer 1 Flottilj för lufttankning och strategiska transporter 1 Ledningsflottilj Specialstyrkor -3 specialstyrkegrupper - 24 skyddsenheter - 30 brand- och räddningsenheter Reserver 4 800 reserver	Totalt ca 41 000, exkl. reserver BAP, maj – september 2018, Estland.

4 Slutsatser

4.1 Säkerhets- och försvarspolitiska prioriteringar

Oaktat den nya politiska ledningen i Frankrike och dess uttalade reformvilja visar studien på en kontinuitet inom fransk säkerhets- och försvarspolitik snarare än betydande skiften. Det gäller för det första den nationella självbilden av en europeisk stormakt med global räckvidd och målet om full militär förmågebredd. Det gäller för det andra en fortsatt försvarssatsning, höjd försvarsbudget och förlängda insatsengagemang. För det tredje vilka europeiska partners som sätts främst. Det är fortsatt Storbritannien och Tyskland. Och det gäller för det fjärde synen på hur Ryssland ska hanteras: Macron förespråkar, i likhet med sin företrädare, tre parallella spår – dialog, sanktioner och Natonärvaro. Islamistisk terrorism fortsätter samtidigt att överskugga alla andra säkerhetshot. Det vore samtidigt en överdrift att säga att allt är statiskt och att inga meningsskiljaktigheter finns.

Den europeiska dimensionen som förvisso är en konstant i fransk politik framhålls under Macron tydligare än på många år och kopplas samman med strategisk autonomi och militär förmåga, såväl på nationell som på europeisk nivå. Frankrike har under det senaste året bidragit till att EU tagit flera beslut på försvarsområdet, därtill har Frankrike utanför EU-kretsen lanserat EI2 och i det nationella försvarsbeslutet förespråkade en ökad öppenhet till europeisk försvarsmaterielsamverkan. Det traditionella franska budskapet om att Europa måste ta mer ansvar för sin säkerhet sätts nu i relation till ett oberäkneligt USA som Europa kanske inte kan förlita sig på i alla lägen. Detta hindrar dock inte Frankrike från att fortsatt se USA som en viktig allierad och en strategisk partner. Nato fortsätter också att vara viktigt ur franskt hänseende och utgöra en del av den transatlantiska länken. Men Nato är enligt franskt synsätt mer än den transatlantiska länken, en stark europeisk pelare i Nato kan vara minst lika viktigt. Det franska Natomedlemskapet handlar i stor utsträckning om solidaritet med Europa och i mindre utsträckning om ett skydd för den egna nationella säkerheten och suveräniteten.

Frankrikes ökade fokus på den europeiska dimensionen speglar en tro på att samarbete är, om inte den enda lösningen så i alla fall, en viktig nyckel för hanterandet av det försämrade säkerhetsläget men också av landets och Europas förmågebrister. Frankrike ser inget annat val än att agera men vill och kan inte göra allt på egen hand och inser att inget annat land i Europa heller har den förmågan. På den afrikanska kontinenten driver Frankrike att afrikanska länder ska ta ansvar för sin säkerhet – i Europa vill Frankrike att europeiska länder ska ta ansvar för sin.

Det återstår att se i vilken utsträckning Frankrike får stöd för sina visioner om mer långtgående europeisk integration och samarbete. I många hänseenden är Macron mer EU-tillvänd i sin politik än vad den franska befolkningen är och stödet för honom är vikande. Frankrikes möjligheter att få genomslag är dessutom beroende av andra länders prioriteringar. En utbredd skepsis mot att fördjupa EU-samarbetet är märkbar såväl i flera länder i Central- och Östeuropa som i traditionellt EU-tillvända länder som Italien. Framtiden för Frankrikes två viktigaste relationer i Europa, med Storbritannien och Tyskland, präglas av osäkerheter som kan spilla över på samarbetet. När det gäller Storbritannien handlar det givetvis sedan några år om Brexit och fransk fruktan för att utträdet ska urvattna EU eller inspirera andra att följa efter. När det gäller Tyskland har det på senare tid uppkommit frågetecken. Angela Merkel har i oktober meddelat att hon avgår som partiledare för det tyska kristdemokratiska partiet CDU och även om hon tills vidare sitter kvar som förbundskansler har det redan börjat cirkulera rykten om hennes efterträdare och möjliga implikationer på den fransk-tyska duon i EU. Tyskland har varit en Frankrikes viktigaste stöttepelare i frågor om europeisk integration.

Lansierandet av och uppslutningen kring PESCO, EDF, en rad europeiska materielprojekt och EI2 kan förvisso ses som utslag för en utökad samarbetsvilja i fler länder. Samtidigt återstår det ännu att se vad det konkreta utslaget blir av alla dessa initiativ, hur de kan befrukta och inte duplicera varandra. Det kommer även att visa sig i vilken utsträckning länder anslutit sig på grundval av visioner liknande de franska – eller

endast för att inte riskera att hamna utanför. I mångt och mycket har samtidigt Frankrike ett pragmatiskt förhållningssätt till försvarssamarbete. Inte minst när det gäller insatser är man framför allt inriktad på vad som är mest praktiskt och effektivt, oavsett ramverk.

Även om studien visar att säkerhets- och försvarspolitiken präglas av en stor grad av kontinuitet har flera av Macrons initiativ väckt frågor och ibland också misstänksamhet, såväl inom landet som utanför dess gränser. Det gäller lanserandet av EI2 och deklarationer om behovet av europeisk strategisk autonomi. Men inte minst också den framtida utvecklingen av relationen med Ryssland och en europeisk säkerhetsarkitektur. De mest långtgående tolkningarna har handlat om att Frankrike skulle vara på väg att mjukna i sin hållning mot Ryssland. Landets transaktionsinriktade ansats och stormaktens möjlighet att isolera politikområden från varandra (*compartmentalise*) nämns också liksom att Frankrike agerar utifrån sina egenintressen inom ekonomi och säkerhet.

Terrorism anses vara det absolut främsta hotet och mycket av debatten har handlat om huruvida Ryssland kan vara en partner i kampen mot terrorism eller inte, framför allt i Syrien. Enligt vissa bedömare kan Macron få svårt att hålla fast vid sin linje, på grund av ett inre tryck att närma sig Ryssland eftersom det enligt vissa grupper bättre skulle tjäna franska nationella intressen.¹⁵³ Men mer troligt är att han fortsätter på den inslagna vägen eftersom han är för solidaritet i EU och Nato och vill se en samlad europeisk linje. Genom att bidra till säkerheten i norra Europa kan Frankrike också sända en signal om att oavsett geografi är europeisk säkerhet hela Europas ansvar och att landet bär sin del av bördan samtidigt som man hoppas på stöd i andra delar av världen. Däremot kan Macron ha underskattat betydelsen av att förankra sina idéer på förhand och överskattat sin förmåga att få andra att förstå och acceptera dem. Om Storbritannien levt med epitetet som den tveksamma europén i EU så omgärdades Frankrike under många år av samma typ av misstro i Nato och i den transatlantiska relationen och ibland blossar den misstron åter upp i debatten om Frankrike.

4.2 Militär förmåga

Frankrike bedriver en aktiv säkerhetspolitik och har en politisk tyngd, inte minst genom det permanenta medlemskapet i FN:s säkerhetsråd och landets globala utblick. Landet har ambitiösa försvarspolitiska mål och försvarsmakten spelar en framträdande roll i den aktiva säkerhetspolitiken. Frankrike framhåller gärna sin militära styrka och dess betydelse för europeisk säkerhet. Den uttalade ambitionen är att vidmakthålla nivån inom alla områden, såsom försvarsforskning, försvarsindustri, militär förmågeutveckling och inte minst operativ förmåga. Landet eftersträvar full eller åtminstone en stor förmågebredd vilket även inkludera tillgång till de mest exklusiva förmågorna som exempelvis kärnvapen. Frankrike ska vidare ha förmåga att agera snabbt och autonomt även under utsträckta tidsperioder. Frankrike särskiljer sig sedan några år från andra europeiska länder genom att ha ett stort antal förband i hög beredskap och i insatser, till och med under krigslika förhållanden.

Frankrike har en jämförelsevis stor personalstyrka, med sammanlagt drygt 200 000 soldater. Därutöver har Frankrike paramilitära styrkor om ca 100 000, framför allt inom den militära polisstyrkan gendarmeriet. Den totala reserven för de tre försvarsgrenarna uppgår till drygt 30 000, därtill finns 40 000 reserver inom de paramilitära styrkorna. De franska förbanden finns dels i Frankrike, dels i olika delar av världen, inom ramen för insatser men också på franska permanenta baser. Den nationella skyddsinsatsen Operation Sentinelle omfattar i nuläget ca 3 500 insatta soldater, samt ytterligare ca 6 000 i olika grad av beredskap. Frankrikes mest omfattande insatser i utlandet utgörs av Operation Chammal som ingår i den internationella operationen Inherent Resolve, dels i den franska Operation Barkhane, med sammanlagt drygt 5 500 soldater.

När det gäller svenskt närområde kan förväntas ett fortsatt franskt engagemang inom ramen för Natos insatser i regionen. Frankrike har deltagit regelbundet i luftrumsövervakningen i Baltikum sedan 2009.

¹⁵³ Kunz, Barbara (2018) « Beyond 'Pro' and 'Anti' Putin... » s. 28-29.

Under det gångna året har Frankrike förutom stridsflygplan i Estland också haft franska markförband på plats i Baltikum, inom den förstärkta framskjutna närvaron, i Estland respektive Litauen. Franska källor understryker betydelsen av eFP i allmänhet och av det franska bidraget som dessutom görs med den nukleära avskräckningsförmågan i ryggen. Frankrike deltar även i övningar i närområdet, däribland Trident Juncture 18, med sammanlagt 3 000 franska soldater. Under 2019 kommer franska förband att åter delta inom eFP i Baltikum. Det finns emellertid inget som tyder på någon ambition att utöka den franska närvaron i nuläget.

Mycket handlar om vilka prioriteringar Frankrike gör mellan olika hot och olika geografiska områden. En muntlig källa hävdade att det i rådande säkerhetssituation inte är ett svårt val för Frankrike huruvida landet ska satsa mest militära resurser i syd eller i nord. I syd är franska förband *de facto* i krig, medan det i norr, än så länge handlar om ett krig som kanske aldrig kommer. Ett försämrat säkerhetsläge i vårt närområde skulle med största sannolikhet innebära att resurserna skulle fördelas annorlunda och att Frankrike i egenskap av EU- och Natomedlem ökade närvaron. Solidaritet är ett nyckelbegrepp för Frankrike och förutom Natos artikel 5 och det kollektiva försvaret har Macron efterlyst en konkretisering av EU:s artikel 42.7 om solidariteten och försvarsförpliktelserna i EU. Avsikten tycks vara att betona solidariteten mer och inte mindre. En annan dimension finns i den uttalade franska ambitionen att Europa ska ta mer ansvar för försvar och säkerhet, utan att vara beroende av USA. Vid ett försämrat säkerhetsläge vore det svårt för Frankrike att väja för det ansvaret.

En begränsande faktor för det franska militära engagemanget i närområdet är emellertid att den franska försvarsmakten fortsätter att vara tyngd av andra insatser och ännu präglas av år utan eller med lägre försvarssatsningar. Alla insatsengagemang ter sig dessutom långsiktiga. Det finns ingenting i nuläget som tyder på någon oväntat positiv utveckling av säkerhetsläget varken i Afrika, Mellanöstern eller i Frankrike. Frankrike har därutöver strategiska intressen i andra delar av världen, exempelvis i Indiska Oceanen och beroende på utvecklingen i området kan Frankrike välja att öka sitt engagemang där. Strategiska förmågebrister, som exempelvis lufttankning, utgör en annan begränsande faktor och får redan idag genomslag i internationella insatser.

När det gäller vilka förband som snabbast skulle kunna vara på plats i Sveriges närområde visar de analyser som gjordes av FOI under 2017 att förbanden inom eFP och BAP bör vara insatsberedda inom några dagar eller kortare tid, även om det råder oklarhet om försvarsplanering för och försörjning av dessa styrkor.¹⁵⁴ För Frankrikes del handlade det under 2018 om förband med marktrupper, tung materiel, maritima komponenter och flyg i närområdet. Att i övrigt få inblick i vilken beredskap franska förband har är mycket svårt.

Vad som har gått att utläsa ur öppna källor är att Frankrike totalt har ca 13 000 soldater operativt verksamma i Frankrike, vissa i hög beredskap andra redan insatta. I Operation Sentinelle ingår ca 3 500 insatta soldater och ytterligare ca 3 000 i 48 timmars beredskap, framför allt marktrupper men även från övriga försvarsgrenar. Att dessa styrkor inom den nationella säkerhetsoperationen skulle förflyttas till närområdet är dock inte sannolikt. Därutöver har armén ett okänt antal förband med fallskärmsjägare i beredskap, marinen har fartyg i ständig beredskap för eftersök och räddningsuppdrag och flygvapnet har alltid stridsflygplan i incidentberedskap samt stridsledning i hög beredskap för kärnvapeninsatser. Som det redan har framgått lägger Frankrike stor vikt vid sina kärnvapen, framför allt dess avskräckande förmåga, i praktiken är det tänkbart att det är just de franska luftburna kärnvapnen som snabbast skulle kunna vara på plats i närområdet för avskräckningsoperationer.

Vad gäller både kvalitet och tillgänglighet för armé-, flyg- och marinförband i Europa visade FOI:s analyser 2017 att det finns stora brister i de europeiska ländernas försvarsmakter och att dessa som helhet inte är rustade att möta en kvalificerad motståndare, framför allt inte med kort varsel.¹⁵⁵ Även om man begränsar sig till de förband som i huvudsak är utrustade och övade är beredskapen varierande. FOI

¹⁵⁴ Pallin, Krister et al. (2018) *Västlig militär förmåga*...

¹⁵⁵ Pallin, Krister et al. (2018) *Västlig militär förmåga*...

bedömde generellt att ungefär en tredjedel av utrustade och övade arméförband skulle kunna finnas tillgängliga inom en vecka i hemmabas, och för flyg och marinen ungefär hälften av förbanden på samma tid. För övriga delar av dessa förband kan det handla om upp emot en månad och för resten av försvarsmakterna betydligt längre tid. Mycket tyder på att samma resonemang är giltigt även för Frankrike. De franska styrkorna har visserligen lång erfarenhet av snabba ingripanden, men framför allt i Afrika, där den operativa kontexten på många sätt är annorlunda än i norra Europa, med mindre och lättare förbandsformationer och där deras nätverk av permanenta baser, tillgänglig logistik och lokalkännedom utgör viktiga grundstenar för reaktionsförmågan.

En annan intressant aspekt i sammanhanget är frågan om uthållighet. Även om Frankrike har förmåga att göra en kortare insats med hög intensitet så kommer de franska styrkorna att vid längre insatser vara beroende av samarbete och stöd med andra länder. I de internationella insatserna idag är Frankrike beroende av stöd, t.ex. lufttankning och taktiska transporter, från framför allt USA men även t.ex. Spanien. Tillgången på såväl lufttankning som taktiska transporter är av avgörande betydelse för möjligheten att verka också i vårt närområde. Det rapporteras också om problem med låg tillgänglighet för de franska stridsflygplanen och helikoptrarna. I anslutning till denna diskussion bör också nämnas den begränsade tillgången på skydd för hangarfartyget, men även andra ytstridsfartyg. Hangarfartyget Charles de Gaulle behöver fregatter och ubåtar som skyddsskärm, i praktiken ofta brittiska och amerikanska fartyg vid sidan om de franska. I praktiken är således handlingsfriheten, räckvidden och uthålligheten till del beroende av samarbeten med andra länders försvarsmakter.

Ser man till utvecklingen av den franska försvarsförmågan finns det emellertid en positiv trend i form av fortsatta och ökande satsningar på försvaret, sedan 2015 och, enligt det gällande försvarsbeslutet, fram till åtminstone 2025 då målet är att uppfylla Natos 2-procentmål, om än ett år senare än vad Nato satt upp som gemensamt mål. Satsningarna innebär bland annat både moderniserad och ny materiel. Ibland beskrivs satsningarna som en tydlig ambitionshöjning. Andra menar att det snarare handlar om att vidmakthålla förmåga. På några års sikt bör dock den nya materielen ge utökad förmåga.

Arméns förband har påverkats mest av det hårda insatstempot och under de kommande åren ligger fokus på att förnya deras personliga basutrustning, men även drygt 1 700 pansarfordon ska köpas in till armén. När det gäller marinen är målet att förnya huvuddelen av materielen, bl.a. genom modernisering av befintliga fregatter samt införskaffande av nya fregatter och patrullfartyg. När det gäller flygvapnet är avsikten att successivt byta ut lufttankningsflygplanen och även transportflygplanen. Försvarsministern har också vidtagit åtgärder för att öka tillgängligheten för de franska planen, bland annat genom en förenklad underhållsprocess.

Huruvida Frankrike kommer att uppnå 2 procent inom den avsatta perioden och kan finansiera budgetökningarna och materielprojekten är ännu för tidigt att säga. Den makroekonomiska utvecklingen, utgången i presidentvalet 2022 och den militärstrategiska utvecklingen kommer att ha betydelse. Det är också tydligt att Frankrike skjuter stora investeringar framför sig, till nästa president. Även om stödet för kärnvapnen är djupt förankrat i Frankrike och starkt förknippat med den strategiska autonomi är en inrikespolitisk debatt att vänta om de prioriteringar som kan komma att bli nödvändiga. Det kan handla om att investeringar i konventionella vapen ställs mot kärnvapnen, men även om att Frankrike kan bli tvungen att se över sina operativa åtaganden för att få en bättre överensstämmelse mellan medel och ambitioner. Om man kommer i ett läge där andra politikområden och satsningar sätts mot försvarsanslagen behövs det folkliga stödet för budgethöjningarna säkras.

Den metod eller lösning Frankrike hittills valt för att stärka försvarsförmågan är att satsa mer och djupare på samarbete med framför allt europeiska partners. Det kommer emellertid att ta tid innan dessa initiativ kan få någon direkt och konkret effekt på försvarsförmågan. Även under de bästa av omständigheter tar denna typ av projekt alltid lång tid. Erfarenheter visar dessutom att multinationella projekt kan vara särskilt svåra att fullfölja.

5 Källförteckning

5.1 Skriftliga källor

Assemblée Nationale (2016) *Rapport fait au nom de la Commission d'Enquête relative aux moyens mis en œuvre par l'Etat pour lutter contre le terrorisme depuis le 7 janvier 2015*, nr 3922 5 juli 2016, <http://www.assemblee-nationale.fr/14/rap-enq/r3922-t1.asp>.

Baichère, Didier (2018) "Loi de programmation militaire #LPM: priorité aux soldats et à innovation", 8 februari 2018, <https://didierbaichere.fr/> (hämtad 4 september 2018).

Bauer, Anne (2018) "Neuf Etats s'engagent dans une nouvelle capacité européenne de défense", 25 juni 2018, Les Echos, www.lesechos.fr (Hämtad 4 september 2018).

Béreau-Sudreau, Lucie (2017) "La politique française de soutien aux exportations", Ifri, Focus Stratégique nr 73, juni 2017, <https://www.ifri.org/en/publications/etudes-de-lifri/focus-strategique/politique-francaise-de-soutien-aux-exportations>.

Bergstrand, Bengt-Göran (2018) *Arbets-PM: Inläga om NATO-ländernas militära utgifter 2005-2018*, 2 oktober 2018, FOI.

Brustlein, Corentin (2018) "Défense: l'ambition présidentielle face à la réalité", s. 13-15 i Gomart, Thomas and Hecker, Marc (2018) *Macron, An 1. Quelle politique étrangère?*, april 2018, Etudes de l'Ifri, Ifri, www.ifri.org

Clavel, Geoffrey (2017) "Macron – Poutine, duel de références historiques à fleurets mouchetés" 29 maj 2017, Huffington post, www.huffingtonpost.fr (hämtad 12 september 2018).

Commission de la défense nationale et des forces armées (2018) *Audition du général François Lecointre*, 17 juli 2018, Compte rendu nr 71, séance de 17 heures, www.assemblee-nationale.fr.

Clément, Nicolas (2018) "Finland becomes tenth participant country in European Intervention Initiative", 9 november 2018, Euractiv, <https://www.euractiv.com/section/defence-and-security/news/finland-becomes-tenth-country-to-join-the-european-intervention-initiative/> (hämtad 23 november 2018).

Defens'aero (2018) "SCAF: La France et l'Allemagne poursuivent la mise en place de leur futur avion de combat", 26 juni 2018, <http://www.defens-aero.com/2018/06/scaf-france-allemagne-poursuivent-futur-avion-combat.html> (hämtad 16 oktober 2018).

De Hoop Scheffer, Alexandra och Quencez, Martin (2018) "The US-France Special Relationship: Testing the Macron Method", GMF Policy Brief nr 6, januari 2018.

Eellend, Johan, Rossbach, Niklas och Sundberg, Anna (2016) *The Russian wake-up call to Europe. French, German and British security priorities*, juni 2016, FOI--4270--SE, (FOI: Stockholm).

Elysée (2017) "Discours du Président de la République à l'ouverture de la conférence des Ambassadeurs", 29 augusti 2017, www.elysee.fr (hämtad 28 maj 2018).

Elysée (2017) "Discours sur la base Barkhane", 19 maj 2017, www.elysee.fr/declarations (hämtad 17 maj 2018).

Elysée (2018) "Discours du Président de la République à la conférence des Ambassadeurs", 27 augusti 2018, www.elysee.fr/declarations (hämtad 7 september 2018)

Elysée (2018) "L'initiative pour l'Europe – Discours d'Emmanuel Macron pour une Europe souveraine, unie, démocratique", 26 september 2017 (hämtad 7 september 2018).

Elysée (2018) "La transcription de la conférence de presse du Président de la République, Emmanuel Macron au sommet de l'OTAN à Bruxelles", 13 juli 2018 (hämtad 7 september 2018)

Espérandieu, Matthias (2018) "La France, deuxième pays contributeur pour l'exercice Trident Juncture 18", Marine nationale 18 oktober 2018 (hämtad 26 oktober 2018).

Le Figaro (2018) "Popularité: Emmanuel Macron atteint son niveau le plus bas", 24 september 2018, <http://www.lefigaro.fr/politique/le-scan/2018/09/23/25001-20180923ARTFIG00006-popularite-emmanuel-macron-atteint-son-niveau-le-plus-bas.php> (hämtad 24 september 2018).

France.24 (2018) "France: Emmanuel Macron confirme un service national obligatoire de '3 à 6 mois'", 14 februari 2018 (hämtad 20 september 2018).

France Inter (2015) "Attentats de Paris: l'Armée reçoit de nombreuses candidatures", 19 november 2015, <https://www.franceinter.fr/societe/attentats-de-paris-l-armee-recoit-de-nombreuses-candidatures>.

Gasinska, Karolina (2018) (ed) *External military interests in Africa*, FOI-rapport under publicering 2018.

Gomart, Thomas, Hecker, Marc (reds) (2018) *Macron, An 1. Quelle politique étrangère?*, april 2018, Etudes de l'Ifri, Ifri, www.ifri.org.

Gomart, Thomas (2018) "Introduction", s. 7-9 i Gomart, Thomas, Hecker, Marc (reds) (2018) *Macron, An 1. Quelle politique étrangère?*, april 2018, Etudes de l'Ifri, Ifri, www.ifri.org.

Guillermard, Véronique (2017) "Ventes d'armes: la France a battu un record historique en 2016", 28 februari 2017, www.lefigaro.fr (hämtad 17 maj 2018).

Granhölm, Niklas och Rydqvist, John (2018) *Nuclear Weapons in Europe: British and French deterrence forces*, april 2018, FOI-R--4587—SE (Stockholm, FOI).

Gros-Verheyde, Nicolas (2018) Entretien: "Tous ensemble, cela ne veut pas dire tous derrière nous (général Lecointre)", 20 september 2018, Bruxelles2Pro, Blog, www.club.bruxelles2.eu (hämtad 7 december 2018).

Hagström Frisell, Eva och Sjöqvist, Emma (2018) *Military cooperation around framework nations: significance for European and Swedish security*, FOI-rapport under publicering 2018.

Hagström Frisell, Eva och Sundberg, Anna (2018) *Pesco – den fortsatta utvecklingen och dess konsekvenser för Sverige*, Memo 6397, FOI.

Haut Comité d'Evaluation de la Condition Militaire (2017) *11e Rapport, Revue annuelle de la Condition militaire*, november 2017, www.ladocumentationfrancaise.fr.

L'histoire en Rafale (2018) "LPM 2019-2025 : le deuxième porte-avions n'est pas pour demain", 9 februari 2018, <http://lhistoireenrafale.lunion.fr/2018/02/09/lpm-2019-2025-deuxieme-porte-avions-nest-demain/> (hämtad 6 september 2018).

IISS, *Military Balance 2018* (2018).

Irish, John och Shalal, Andrea (2018) "France plots new European military crisis force outside EU", 4 april 2018, Reuters, www.reuters.com (hämtad 30 augusti 2018).

Kastouéva-Jean, Tatiana (2018) "France-Russie: les limites d'une coopération bilatérale" s. 49-51 i Gomart, Thomas, Hecker, Marc (reds) (2018) *Macron, An 1. Quelle politique étrangère?*, april 2018, Etudes de l'Ifri, Ifri, www.ifri.org.

Kempin, Ronja och Kunz, Barbara (2017) "France, Germany and the Quest for European Strategic autonomy", Notes du Cerfa nr 141 december 2017, <https://www.ifri.org/en/publications/notes-de-lifri/notes-cerfa/france-germany-and-quest-european-strategic-autonomy-franco>.

Kunz, Barbara (2018) "Beyond 'Pro' and 'Anti' Putin. Debating Russia Policies in France and Germany", januari 2018, Notes de l'Ifri, Ifri, www.ifri.org.

Kühn, Ulrich (2018) "Consequences for NATO", chapter 3 in Preventing Escalation in the Baltics. A NATO Playbook, 28 mars 2018, Carnegie Endowment for International Peace, <https://carnegieendowment.org/2018/03/28/consequences-for-nato-pub-75881> (hämtad 18 september 2018).

Lagneau, Laurent (2018) "LPM 2019-2025: Le ministère des Armées veut simplifier le recrutement du personnel civil", <http://www.opex360.com/2018/02/09/lpm-2019-2025-ministere-armees-veut-simplifier-recrutement-personnel-civil/> (hämtad 17 maj 2018).

Lagneau, Laurent (2018) "Trident Juncture 2018: 3.000 militaires français seront mobilisés pour le plus important exercice de l'Otan depuis la Guerre Froide", Opex 360, 13 oktober 2018 (hämtad 26 oktober 2018).

Laserre, Isabelle (2017) "Macron trace la voie d'une coopération avec Poutine", 29 maj 2017, www.lefigaro.fr/international/ (hämtad 12 september 2018)

Lasserre, Isabelle (2018) "Poutine et Macron renouent le dialogue", 25 maj 2018, www.lefigaro.fr/international (hämtad 12 september 2018).

Lebrun, Maxime (2018) "Strategic Autonomy? France, the eFP and the EII", ICDS 12 oktober 2018.

Lemonnier, Luc (2016) "La France, pays le plus exposé aux attaques terroristes en Europe", France Inter, den 15 juli 2016.

Lietuva 24, France joins the NATO enhanced Forward Presence battalion in Lithuania, 14 januari 2018, <http://l24.lt/en/world/item/226139-france-joins-the-nato-enhanced-forward-presence-battalion-in-lithuania-the-french-contingent-has-already-deployed-in-full>.

Le Livre blanc sur la défense et la sécurité nationale 2013, <http://www.livreblancdefenseetsecurite.gouv.fr/>.

Lovetsky, Dmitry (2018) "Emmanuel Macron veut 'ancrer dans l'Europe' la Russie de Vladimir Poutine", 25 maj 2018, www.france24.com (hämtad 12 september 2018).

Malyasov, Dylan (2018) "Airbus : A400M's troubled history is nearing its end", 3 juli 2018, Defence-blog.com.

Mandraud, Isabelle (2017) "Première rencontre entre Poutine et Macron pour un dialogue 'sans concession'", 29 maj 2017, www.lemonde.fr/international (hämtad 12 september 2018).

Marine Nationale 2016 (2016) *Dossier d'information*, september 2016, Cols bleus, marine.

Marmouyet, Françoise (2018) "Le service national universel loin des promesses de Macron", 27 juni 2018, France 24 (hämtad 20 september 2018).

Matelly, Sylvie (2018) "Defense Innovation and the Future of Transatlantic Strategic Superiority: A French Perspective", GMF Policy Brief nr 15, april 2018.

Maulny, Jean-Pierre (2018) "Une loi de programmation militaire 2019-2025 aux objectifs contradictoires", www.iris-france.org (hämtad 9 maj 2018).

Mc Tague, Tom och Vincour, Nicholas (2017) "Britain's new military BFF (Best Friend France)", 26 november 2017, www.politico.eu (hämtad 30 augusti 2018).

Mestre, Abel (2018) "'Gilet jaunes': chacun cherche sa révolution", 9 december 2018, www.lemonde.fr/societe (hämtad 9 december 2018).

Le Monde (2017) "Le comparateur de programmes, Les relations avec la Russie", www.lemonde.fr/programmes/russie (hämtad 20 april 2017).

Le Monde (2017) "Programme de Emmanuel Macron, comparateur de programmes", www.lemonde.fr/personnalite/emmanuel-macron/programme (hämtad 20 april 2017).

Ministère des Armées (2018) *1re division*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/l-armee-de-terre/le-niveau-divisionnaire/1re-division>.

Ministère des Armées (2018) *3e division*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/l-armee-de-terre/le-niveau-divisionnaire/3e-division/3e-division/3e-division>.

Ministère des Armées (2018) *3e régiment de l'Armée de l'Air*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/l-armee-de-terre/le-niveau-divisionnaire/commandement-de-l-aviation-legere-de-l-armee-de-terre/3e-regiment-d-helicopteres-de-combat> (hämtad 27 augusti 2018).

Ministère des Armées (2018) *Armée de terre*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/l-armee-de-terre/presentation/proteger-les-francais-ici-et-la-bas-au-sol-et-pres-du-sol> (hämtad 27 augusti 2018).

Ministère des Armées *Bilan de huit mois mission en Lituanie*, <https://www.defense.gouv.fr/operations/operations/missions-otan/efp/actualites/lynx-bilan-de-huit-mois-mission-en-lituanie>.

Ministère des Armées (2017) *Defence and national strategic review 2017*, <https://www.defense.gouv.fr/dgris/politique-de-defense/revue-strategique/revue-strategique>.

Ministères des Armées (2018) *Defence key figures*.

Ministère des Armées, *Déploiement opérationnels des armées françaises*, https://www.defense.gouv.fr/operations/rubriques_complementaires/carte-des-operations-et-missions-militaires (hämtad 18 september 2018).

Ministère des Armées, *Désengagement terminé pour le 16e Bataillon de chasseurs*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/actu-terre/lynx-desengagement-termine-pour-le-16e-bataillon-de-chasseurs>.

Ministère des Armées (2017) *Discours de Florence Parly, ministre des Armées, sur le plan de modernisation du Maintien en condition opérationnelle (MCO) aéronautique*, 11 december 2017, <https://www.defense.gouv.fr/ministre/prises-de-parole-de-la-ministre/prise-de-parole-de-florence-parly/discours-de-florence-parly-ministre-des-armees-sur-le-plan-de-modernisation-du-maintien-en-condition-operationnelle-mco-aeronautiq> (hämtad 30 augusti 2018).

Ministère des Armées *Fin du mandat Lynx*, <https://www.defense.gouv.fr/operations/operations/missions-otan/efp/actualites/lynx-fin-du-mandat-lynx-3-pour-les-militaires-francais-de-la-force-de-presence-avancee-renforcee>

Ministère des Armées *Les grands commandeurs*, <https://www.defense.gouv.fr/terre/l-armee-de-terre/les-grands-commandeurs/commandement-des-forces-terrestres/quartier-general-du-corps-de-reaction-rapide-france2/quartier-general-du-corps-de-reaction-rapide-france>.

Ministère des Armées (2018) *La Loi de programmation militaire 2019-2025 en 5 minutes*, www.defense.gouv.fr (hämtad 27 mars 2018).

Ministère des Armées *La LPM 2019-2025*, www.defense.gouv.fr/portail/enjeux2/la-lpm-2019-2025.

Ministère des Armées (2017) *Military Planning Act (2014-19) act and update (2015-2019)*, www.defense.gouv.fr (hämtad 20 november 2018).

Ministère des Armées (2018) *Projet de Loi des Finances 2019, LPM année 1*, <https://www.defense.gouv.fr/> (hämtad 15 oktober 2018).

Ministère des Armées (2014) *Projet de Loi Actualisation de la Programmation Militaire 2014/2019 – Dossier thématique*.

Ministère des Armées (2017) *Révue stratégique de défense et de sécurité nationale 2017*, <https://www.defense.gouv.fr/dgris/politique-de-defense/revue-strategique/revue-strategique>.

Ministère des Armées (2018) *Trident Juncture: échange de savoir-faire logistique franco-norvégiens*, 25 oktober 2018 (hämtad 26 oktober 2018).

Mulholland, Rory (2017) "Ground force : Half of France's military planes 'unfit to fly'", *The Telegraph*, 16 december 2017, www.telegraph.co.uk (hämtad 30 augusti 2018).

Nardon, Laurence (2018) "Trump et Macron: le pari de l'entente" s. 45-47 i Gomart, Thomas och Hecker, Marc (2018).

Nato (2018) "Closing remarks, New challenges for NATO, What role for France in the Atlantic Alliance", 14 maj 2018, www.nato.int (hämtad 18 september 2018).

Nato (2018) "Secretary General thanks President Macron for his personal commitment to the transatlantic relationship", 15 maj 2018, www.nato.int (hämtad 18 september 2018).

Oldberg, Ingmar *Medvedev och den nya europeiska säkerheten*, Ui, <https://docplayer.se/16325527-Forslaget-lanserades-forst-vid-medvedevs-forsta-statsbesok-medvedev-och-den-nya-europeiska-sakerheten.html> (hämtad 10 oktober 2018).

Oldberg, Ingmar (2010) *Nato och Ryssland inför Nato-toppmötet 19-20 november 2010*, Ui Brief nr 1, 15 november 2010.

Pallin, Krister *et al.* (2018) *Västlig militär förmåga, En analys av Nordeuropa 2017*, januari 2018, FOI-R--4563-SE (Stockholm, FOI).

Pannier, Alice (2018) "France's Defense Partnerships and the Dilemmas of Brexit", GMF Policy Brief nr 22, maj 2018.

Permanent Representation of France in NATO *Ambassador Duchène met with the French troops deployed in eFP*, <https://otan.delegfrance.org/Ambassador-Duchene-met-with-the-French-troops-deployed-in-eFP-26-27-July>.

Permanent Representation of France in NATO *French deployment in the context of the enhanced forward presence*, <https://otan.delegfrance.org/Estonia-French-deployment-in-the-context-of-the-enhanced-forward-presence-eFP>.

Permanent Representation of France in NATO *French engagement in Operation Baltic Air Policing*, <https://otan.delegfrance.org/French-engagement-in-Operation-Baltic-Air-Policing>.

Permanent Representation of France in NATO *Handover-takeover of the French detachment*, <https://otan.delegfrance.org/Estonia-handover-takeover-of-the-French-detachment-9-August-2017>.

Permanent Representation of France in NATO *The Lynx detachment redeploys in Lithuania as part of NATO's enhanced Forward Presence*

Sprenger, Sebastian (2018) "France, Germany kick off race for 'quantum leaps' in aircraft and tank tech", 19 juni 2018, Defense. News.com (hämtad 30 augusti 2018).

Stoicescu, Kalev (2018) "Ensuring continued allied presence in Estonia: The importance of deploying an Estonian contingent to Mali", 2 februari 2018, International Centre for Defence and Security Estonia, blog, www.icds.ee (hämtad 15 augusti 2018).

Sundberg, Anna och Åhman, Theresa (2012) *På tu man hand – en studie om bilaterala och regionala försvarssamarbeten i Europa med fokus på det fransk-brittiska samarbetet*, FOI-R--3407—SE (FOI: Stockholm).

Sundberg, Anna (2016) "France – Between North and South, and Everywhere", s. 17-55 i Eellend, Johan, Roszbach, Niklas och Sundberg, Anna (2016) *The Russian wake-up call to Europe. French, German and British security priorities*, juni 2016, FOI--4270--SE, (FOI: Stockholm).

Sundberg, Anna (2018) "France a continuing military presence" i den kommande FOI-rapporten Gasinska, Karolina (2018) (ed) *External military interests in Africa*.

Le Télégramme (2018) "Armées. De bonnes nouvelles pour la Marine", 9 februari 2018, www.letelegramme.fr (6 september 2018).

Thränert, Oliver and Zapfe, Martin (2017) Strategic Trends 2017. Key Developments in Global Affairs, Center for Security Studies, <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/ST2017-04-Zapfe.pdf> (hämtad 18 september 2018)

Tran, Pierre (2018) "France meets A400M milestone early", 22 mars 2018, www.defensenews.com (hämtad 6 september 2018).

Tran, Pierre (2018) "France proves midair refuelling capability with Rafale and A400M", 11 juli 2018, www.defensenews.com (hämtad 4 september 2018).

Tran, Pierre (2018) "Macron signs French military budget into law. Here's what the armed forces are getting", 16 juli 2018, [Defense News.com](http://www.defensenews.com) (hämtad 30 augusti 2018).

Yaylali, Devrim (2017) "Brilliant Mariner 2017 Has Kicked Off In France", www.turkishnavy.net (hämtad 17 september 2018).

Zapfe, Martin "Threatened from Within? NATO, Trump and Institutional Adaption", chapter 4 in Thränert, Oliver and Zapfe, Martin (2017) Strategic Trends 2017. Key Developments in Global Affairs, Center for Security Studies, <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/ST2017-04-Zapfe.pdf> (hämtad 18 september 2018).

Ädel, Maria (2018) *Försvarsekonomi i fokus: Frankrike*, memo 6291, december 2017, FOI.

5.2 Muntliga källor

Intervjuer i Paris 21-23 maj 2018:

IPSE (en forskare)

IRSEM (en forskare)

Ministère des Affaires Etrangères (två tjänstemän)

Ministère des Armées (tre tjänstemän)

Sveriges ambassad (en person verksam vid ambassaden)

Intervjuer i Paris 26-28 september 2018

IFRI (tre forskare)

IRIS (en forskare)

Ministère des Affaires Etrangères (en tjänsteman)

Ministère des Armées (en tjänsteman)

Sveriges ambassad (tre personer verksamma vid ambassaden)

